

BIBLIOTEKA

ESH-1
1737

DRITERO AGOLLI

PJATA GDHEND GURIN

vjersha dhe poema

100

314-1
A37

DRITERO AGOLLI

FJALA GDHEND GURIN

vjersha dhe poema

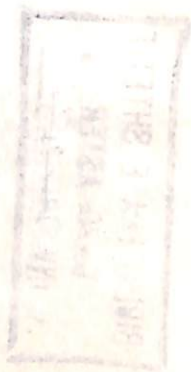

SHTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

DRITERO AGO. 18

ITALIA GIOHEND CURIN

Joseph die poena

SHTEPIA BOTUESE - NAIM FRASHERI

Prof. M. M. M. M.
1907

I. KËNGA E NJERIUT

...
...
...
...

...
...
...
...

...
...
...
...

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

MALLI I PARË

*O ti që largohesh nga vatra e parë,
E di se vatra ndez mallë dhe zjarrë?*

Në bulevard qëndroj një çast i heshtur
Përballë apartamentit tim të vjetër.
Dritaret anembanë janë ndezur
Atje ku sot i lumtur rron një tjetër.

Njatjeta, byrazer, i them me vete
Nga larg duke shikuar në dritare.
Nga pemë e trotuarit vjen një fletë
Dhe bje në jakën time me kollare.

Sa vjet jetova qetë dhe me zhurmë
Këtu ku janë ndezur sonte dritat!
Poema e artikuj shkrojta shumë
Dhe dasmë bëra dhe fëmijë rrita!

Pa gjumë gdhiva netët herë-herë,
Menduar mbi fletore e mbi libër
Dhe prita miq, kur ndalën te kjo derë,
Dhe prita miq pa lodhje dhe pa qibër.

Dhe ç'pata shkruar e lexonin miqtë
Të urtë, shamatorë, kokëshkretë...
Gëzoheshin, thartonin dhe turinjtë
Dhe thoshin: «presim vargun e vërtetë»!

Dhe kushedi sa herë mora rrugët
Me ta në gjithë Shqipërinë time!
Në djall kuzhina, pjatat, kupat, lugët,
Ta gjejmë vargun tok në udhëtime!
Po përsëri me libra dhe fletore
Te ky apartament i vogël vinja
Me pantallona mbushur plot me rrodhe,
Me flokët mbushur hala nga dëllinja...

Në bulevard qëndroj e ndez cigarë
Përballë apartamentit tim të vjetër.
Nga xhami i ndezur ndizet malli i parë,
Që s'transferohet në shtëpinë tjetër.

1976

U mplakën, lindën, ikën larg,
Po s'e harruan atë prag!

Paçka se shkuan në mërgim,
Sërishmi erdhën fluturim...

Dhe mars për mars dhe mot për mot
I bënë çerdhes një remont.

Remont, remont e zogj e zogj,
Sa herë fleta u përpoq!...

Më vjen në mendje një shtëpi
Me mollë, dardha dhe avlli.

Dhe s'e harroj dot atë plep,
Ku kishte çerdhen një lejlek.

Stërnip i tij akoma vjen;
Stërnip, njetjeta po të them!

Do pleqërojmë ti dhe unë.
Si ne do lindin shumë e shumë...

1976

J E T A

*Jam i gjallë e jam ndë jetë,
Jam në dritë të vërtetë.*

Naim Frashëri

Njeriu jeton, krijon, lufton çdo ditë
Dhe vjen një çast dhe sytë mbyll përjetë.
Këtë me kohë e dimë që të gjithë
Dhe s'vihet në dyshim kjo e vërtetë.

Po unë kur të futesha në tokë,
Kur njerëzit të mblidheshin në dhomë,
Do desha të mendonin miq e shokë:
— Ka shkuar me shërbim dhe vjen më vonë...

1977

BABANË TËND E KISHA SHOK...

Babanë tënd e kisha shok të ngushtë,
Të dy na kish bashkuar tok një yll.
Në prehrin tim nga plagët vdiq në luftë
Mes pishave të kaltra në një pyll.

Ti s'mund ta ndjeje gjëmën aq të rëndë,
Kur erdha me mandatën në shtëpi,
Veç unë e di si mbahesha në këmbë
Në odën me oxhak e tym të zi!

Veç unë e di kur gjyshja jote e shkretë
M'i nguli sytë e vojtur gjer në shpirt
Dhe nëna si qiri në këmbë e zbetë
Sikur më lutej: mos e thua, prit!

Po ti ahëre, vallë, ç'mund të thoshe,
Një kalama pa mbushur katër vjet!
I strukur si rabeckë në një qoshe,
M'i hidhje sytë e vegjël në dyfek!

Më mbetën ata sy në mend përjetë,
I mora pas në luftë dhe ndërtim.
Dhe fatin tënd kaq kohë e ndoqa vetë,
O biri fillikat i mikut tim!

Dhe kam kërkuar veç një gjë prej teje:
Mos shkelje kurrë nderin e babajt;
Gjersa të rrihte gjaku nëpër deje
Të mbaheshe si shoku im u mbajt!

Dhe jam i lumtur kur me ty takohem
Në një pallat të madh ku ndrit një yll.
Një gur, një zog, dy pisha më kujtohen.
Dhe ati yt në prehrin tim në pyll...

Kjo luftë e madhe klasash dhe kjo botë,
Kjo ndeshje dhe presion ideologjik
Ta kanë bërë zemrën gur të fortë,
O shembëllim i mikut tim fisnik!

Sikur të ndodhte ndryshe, do të vija
Dhe derën ta shkallmoja me mundim,
Për supesh si i çmendur do të zija
Dhe s'dihet ç'do të bëja në tërbim!...

Babanë tënd e kisha shok të ngushtë,
Në pyll në prehrin tim nga plagët vdiq...
Dhe përsëri kjo ndeshje dhe kjo luftë
Me ty, o biri i tij, na bëri miq!...

1977

PLEQËRIA

Pleqëria vjen e pakuptuar,
Vjen ngadalë pa zile, pa këmborë;
Gjurmëve të tua duke shkuar
Flokët t'i pudros me pak dëborë...

Në fillim s'e ndjen qafiren plakë,
Se këmbora s'bje, kur bredh mbi tokë,
Se s'troket këpuca në sokakë,
Vetëm se dëbora zbardh në flokë...

Po pastaj të vjen të ze në gjumë,
Duke hyrë fshehur nëpër derë,
Dhe të thotë tinës e pa zhurmë:
Mik i dashur, si s'më paske ndjerë?

Dhe ahëre shpejt për të kujtohesh;
Gjunjët zënë e therrin nën jorganë,
Herët në mëngjes fillon e zgjohesh
Dhe kërkon dhe xhezven dhe filxhanë...

Ja kështu e nëmura, si erë
Rrugës lehtë shkon me shkop në dorë;
Por tek unë s'ka si vjen pa ndjerë,
Do t'i var në qafë një këmborë,

Që nga larg këmbora t'i dëgjohet
Nëpër gryka, kodra e tarraca
Dhe ta ndjej kur qaset dhe afrohet,
T'i zë prita, shpejt të marr ca masa;

T'i bërtas nga larg me tërsëllimë
Dhe ta tremb si bushtrën pa mëshirë:
Shporru, qëne, mos më prish rininë,
S'e shoh dot surratin tënd të mpirë!

1977

PATAT E EGRA

Mbi malet me dëborë
Me mjegull e tufan
Po fluturojnë patat
Me vargun naimjan.

Patoku shkon përpara
I matur si strateg,
Mes reve gjen një grykë,
Mes majash gjen një shteg.

Dhe tufa si gërshërë
E ndjek dhe i vjen pas
Me bindje dhe me shpresë
Drejt detit me tallaz.

E mbushen retë e shpatet
Me britmat: ga-ga-ga!
E rruga zgjatet-zgjatet,
E rruga fund nuk ka!

Nën krahët e palodhur
Kjo tokë e madhe vlon,
Çeliku del nga furrat,
Në digat rrjedh beton.

Zhurmon materniteti,
Thërret njeriu i ri;
Në magje zihet brumi,
Del tym nga çdo çati...

O viset prindërore,
O malet në karvan,
Me ç'hir lundrojnë patat
Me vargun naimjan!

Pas tyre vjen pranvera
Dhe sythi del në lis,
Kërçelli shpon ugarin
Dhe kokën nxjerr mbi plis.

Dhe malli i poetit
Troket në kraharor,
Nga malet vijne patat
Me vargun popullor.

Gatuam gizë e hekur,
Azot, superfosfat,
Po shpirti na ka mbetur
I madh e delikat.

B U K A

Të duket gjë e zakonshme: jap pare, marr bukë!
Po ne e pritëm kaq shumë!
E mbollëm, e korrëm e djersët na vanë çurkë,
Pastaj e shimë në lëmë e imbetëm pa gjumë;
I mbushëm thasët dhe ecëm në pluhur e gurë,
Mullirit e bluam dhe e vumë në magje,
Në krahë e morëm dhe e shpumë në furrë,
Pastaj rrodhi në sofër nga korja e ngrohtë një paqe...
Të duket një gjë e zakonshme?

1976

SHOKËT E MI

Ç'u bëtë ju, vëllezër, sa ju prita!
Rakia po pëlçet, jesir, në shishe
Dhe unë po lajthit, në mos lajthita,
Se malli po më djeg si dru prej pishel!

Mos kishit ardhur, vetë do t'ju vija
Mes pyjeve të Lurës a të Pukës,
Me radhë rrugët një nga një do zija,
T'ju gjeja larg në Fierzë, Ballsh a Kukës.

Pa haj t'ia marrim këngës djaloshare,
Të bëhemi sherratë kokëkrisur,
Të flasim si u hodhëm nëpër zjarre,
Të flasim si rininë e kemi nisur.

Ne kurrë s'jemi dergjur nën jorganët
Mëngjesit gjer në orën shtatë a tetë
Dhe s'jemi mallëngjyer nga fustanët
Në bulevardet, parqet, kafenetë...

THIRRJA E VENDLINDJES

Qyteti im,
Më lidhin me ty lindja dhe vdekja.
Asnjë nga fisi im s'ka vdekur në qytete.
Varret i kanë në brigje e lëndina në fshatra,
Frymën s'e dhanë në apartamente,
E dhanë maleve, e dhanë te vatra.

I pari që vdiq në qytet nga fisi im i vjetër
Ka qënë im atë, njëri nga pleqtë e rreptë,
Dhe ata që lindën nga fisi im për herë të parë në qytete
Janë fëmijët e mi.

Tani mund të them se këtë qytet e dua si vendlindjen
time

Dhe jam i bindur për këtë që them...
Nga ky fis filloi gjenerata qytetare udhëtimin.
Përshëndetje, gjeneratë, vajza e djem!

Po përsëri në dyshek i shtrirë natën në gjumë
Gurgullimën e lumit të vendlindjes e ndjej;

Dhe nga pylli e shkëmbi i murmë
Boriga e kaltër më thërret: këtej, këtej!..
Dhe ndofta, fëmijët e mi, në mos njëri, tjetri
Atje mund të ngrenë një shtëpi të bukur
Dhe unë, këngëtari, i moshuari, i vjetri
T'i ndjek pas, siç ndjek njomzaku një flutur.
Dhe kjo s'është shënjë e kthimit pas a regresit,
Kjo është dëshira e njeriut të vërtetë,
Që mund të niset nga gjiri i qytetit,
Kur shkëmbi e guri e ftojnë t'u japë jetë...

1971

ZGJIMI I BALLADAVE

Unë ec në male e zgjoj ballada,
Se balladat flenë nëpër mure,
Nëpër shpella dhe selvi të kaltra,
Nëpër gjurmë e gurë e fletë e shkurrë.

Unë gjej një jatagan të ndryshkur,
Ku ka shkarë dheu pas një gremine,
Unë nxjerr nën fletëzën e vyshkur
Një fishek të vjetër karabine.

Unë marr nën plloçën e një shpelle
Një nagant të ngrënë lagështire,
Unë shtang nga kafka nën kapelë
Në një guvë mbushur errësirë...

Unë ec në gërxhe e zgjoj ballada,
Dhe balladat malesh mbetën gjallë,
Se i mbolli rrugëve të gjata
Historia derdhur valë-valë...

1977

SHTIGJET

Kur nisa udhëtimin prej poeti,
E dija se në ç'sheshe duhej dalë;
Po veç me mend s'e merrja unë i shkreti,
Që koka të më sillej kaq vërdallë!

Provova të kaloja në ato gjurmë,
Që kishin lënë miqtë e mi të vjetër,
Po kur në sheshe dilja s'bëhej zhurmë
Dhe nuk çuditeshin aspak të tjerët.

«A, paske ardhur po nga ato shtigje!
I njohim se andej kemi kaluar
Dhe kemi rrahur kodra edhe brigje
Dhe s'kemi lënë gjë pa e kërkuar!»

Naimi dhe Migjeni natë për natë
Më mblidheshin e vargje vërshëllenin.
Naimi fliste: «Rruga është e gjatë,
Këtë ta them dhe unë dhe Migjeni!»

Me ta në gjumë i lodhur kuvendoja
Dhe vargjet përsërisja si një nxënës,
Pastaj të dy në ëndërr i shikoja
Të verdhë si ky disk i madh i hënës.

Dhe përsëri në shtigjet poetikë
E nisja udhëtimin ditë për ditë
Lëndinave e gërxheve si thikë,
Andej nga s'mund të ngjiteshin as dhitë.

Dhe erdh një çast i madh pas udhëtimit,
Kur përsëri takova miqtë e vjetër.
Ata në gjoks më rrokën prej gëzimit:
«Vëlla, ti paske gjetur shtegun tjetër»!

1976

3

THEMELET

Këtu janë themelet e shtëpisë sime të vjetër,
E shtëpisë që e lashë dikur,
Këtu është dhe pragu i lashtë i derës,
Më teper se prag — një gur.
E prapun e themelet i ka mbuluar bari i hollë
E mbi bar tundin krahët mollët starkinka,
Të panjohura në kohën kur isha fëmijë i njomë,
Mollët që moshatarët e mi i mbollën kur ika.
Flejnë nën bar bashkë me prapun e gdhendur
Vjershat e hershme në fletoret e shkollës,
Flejnë e mbi to bleron bari i dendur
Dhe hedhin petalet lulet e mollës.
Po ëndrrat e vjershat e hershme zgjohen,
Kur rruga më bie nga kjo anë,
E shushurijnë tok me barin e fletët e mollëve,
E fluturojnë pranë...
Ahere ulem nën pemë e them me vete,
Duke përtypur një fije bari:
Vërtet shkrojta poema në qytete,

Po mbeti esenca ime prej fshatari...
Dhe nuk skuqem që këtë esencë me vete e mora,
Esencën e ëndrrave të mira
Se ëndrra të tjera mbi atë ndërtova,
Ëndrra të bukura, të dlira...

1971

IN E KRYEJTE

Koncepti i këtyre ëndrrave të mira,
I këtyre ëndrrave të mira me ballë e gurë,
Ajo kënaqësi e përjetshme,
Dhe të bëhetur në këto ëndrra,
Po kënaqësi e kënaqësi të bëhet,
Mësoj përsëri të bëhet,
Ëndërronin për punë e për kurrë,
Ura në këmbë e në këmbë,
Dhe kënaqësi me kënaqësi të bëhet,
Të bëjë kënaqësi me kënaqësi,
Kënaqësi për kënaqësi e kënaqësi me kënaqësi,
Kënaqësi për kënaqësi e kënaqësi me kënaqësi,
Kënaqësi me kënaqësi e kënaqësi me kënaqësi,
Për kënaqësi e kënaqësi me kënaqësi,
Për kënaqësi e kënaqësi me kënaqësi,
Për kënaqësi e kënaqësi me kënaqësi,
Ajo kënaqësi e kënaqësi me kënaqësi,
Kënaqësi e kënaqësi me kënaqësi,
Hyn në kënaqësi e kënaqësi me kënaqësi,
Kënaqësi e kënaqësi me kënaqësi.

NË KRYEQYTET

Kur erdha këtu i mora me vete pleqtë,
Pleqtë e mi, mësuar në arat mes baltës e gurit.
Ata ishin njerëz të thjeshtë
Dhe të heshtur si kokrra e grurit.
Po shumë kohë mbetën si të huaj,
Mes betonit e asfaltit të qytetit.
Ëndërronin për pula e për kuaj,
Ulur në kolltukët e apartamentit.
Dhe këndonin ngadalë këngë fshati,
Të dy kokë më kokë,
Këndonin për barin që zinte monopati,
Këndonin për ujin që shushurinte në tokë.
Ndërsa mua më kërkonte artikuj gazeta
Për esencën e revolucionit dhe njerinë,
Për gjithçka që përmbysi jeta,
Për të shkuarën dhe nostalgjinë.
Unë shkruaja;
Ata ëndërronin: rritet arave drithi,
Këndon lauresha ugareve,
Hyn në rrënjët e bostaneve urithi,
Hingëllin pela për mëzin livadheve...

MBRËMJE LETRARE

Më thirrën peshkatarët e Bunës për darkë,
Më vunë përpara peshk e putarkë.

Dhe hëna na bënte me sy e me vetull,
Dhe qefulli piqej në tjegull.

Godiste Buna ngadalë në brigje,
Godiste rakia në shishe...

Ne bashkë tërë ditën u lodhëm shumë,
Unë nëpër vargje, ata nëpër Bunë.

910

Po lodhjen në darkë e kapëm si qefull,
E kapëm si qefull, e poqëm në tjegull.

Tregoja vjersha, trazoja zjarrë;
Një mbrëmje letrare — njëzet peshkatarë.

Dhe Bunën peshku me bisht e rrihte,
Dhe hënën peshku me hundë e çukiste.

Eh, dreqi ta marrë, asaj nate ç'e zjemë,
Vargjet me peshk i përzjemë!

1971

Flaka e verdhë, thëngjilli i kuq,
Rrobet në zjarr më avullojnë.
Nata largohet si zarbo gërmuq,
Flaka e verdhë, thëngjilli i kuq...

1971

NUK DUA!

Edhe sikur të ma brejë trishtimi gjoksin e ngratë
Nuk dua të thonë për mua: gjynah!
Nuk dua të vijnë njerëzit ndaj nate
Si tezet në odë me oh e me ah!

Po dua të ulen me dhembje të thellë
Dhe vetëm mos më lenë në rrugë e në dhomë,
Të flasin për dheun e të flasin për qiellë,
Të flasin si duart i vramë për tokën tonë...

Ndofta prandaj e kam dashur don Kishotin aq shumë,
Se me gjithë disfatat e mëçha të tij
Në udhët e largëta me gjumë e pa gjumë,
Nuk lejoi ta ngushëllonte njeri...

1963

DUKE UDHËTUAR NË MALE

S'besoj të kenë kaq male vendet e botës,
Kaq male, kaq pìrgje, kaq hone...
S'besoj të ketë kaq male poezia e Evropës,
Sa ç'ka poezia jonë!
Ne i kemi patur malet mburoja në luftra,
Ne i kemi patur malet mburoja në vargje;
Po zemrat tona i kanë mbajtur të mira e të buta
Këta pìrgje e pragje.
E dini?
Unë takoj në mal një njeri,
Që s'ka me vete as fyell, as gërnetë;
Ka qef të këndojë një melodi,
Ahere këput një fletë
E ve në buzë dhe këngë përcjell fleta e blertë.
E shihni?
Kjo ndodh në malet kryepërpjetë...

1971

M O L L Ë T

Ajo doli nga kopshti me mollë;
Mbi supe kish hënën dhe degët me kokrra.
Në këmbë kish barin e hollë;
Unë rrija te porta.

Ajo binte erë mollë atë natë,
Atë natë rincre pa trazira.
Nuk më kujtohet se ç'i thashë,
Po e di se i thashë fjalë të mira.

1971

SHKËMBI

peisazh

Ky shkëmb nga deti gjoksin e ka kthyer
Dhe shpatullat në mal i ka mbështetur.
Qëndron si dëshmitar në bronx i lyer,
I heshtur me vështrim në shekujt tretur.

Mbi shpatullat e tij gjëmuar shekujt
Me shpata, bomba, mina e radarë,
Shtëllunga si në furkë mblodhën mjergujt,
Po prapë nga supet ranë, u hoqën zvarë...

Në shark të shkëmbit, xhepave e palave
Skifterët rritën zogj në gjenerata,
Po çerdhe s'ngriti kurrë tufë e galave,
Se maja është e lartë e ka shtërgata.

Mbi shkëmb orkestra e erës zjen me vite,
Vazhdon një simfoni e pambaruar.
Ai gjykon se ç'thonë meloditë
Dhe ballin rrudh i heshtur, i menduar.

1976

N D E R I

Kam jetuar ngaherë me nder
Dhe dorën kurrkujt s'ia kam shtrirë,
Tërë jetën kam patur veç një defter
Dhe në të kam shkruar fjalën e mirë.

E kam gjetur fjalën e mirë në qytet
E në fshat, e në asfalt, e në arë;
Dhe kam ngrënë bukë pa qibër e dert
Me ata që mbajnë lugën në gishtat e vrrarë.

Ngaherë kam ecur me nënën Shqipëri
Dhe pas krahut të saj jam mbajtur;
Para saj kam qënë përjetë çilimi,
Çilimi dhe burrë i matur...

1973

NAGANTI I GJYSHIT TË RËNË

Gjeta një nagant të ndryshkur shumë,
Nga lagështia bërë dhëmbë-dhëmbë,
Kur lahesha me shokët dje në lumë
Mes shelgjeve në qetësinë e rëndë.

Ne heshtëm në çast në lëndinë
Dhe ulëm kryet mbi hekurin e vjetër.
Lëmonte lumi gurët e përjetshëm me limë
Dhe shelgjet varnin flokët e gjelbër.

1976

V R E S H T A

Vargjet me kofina radhiten në vreshtë,
Vargje ku fle rakia dhe vera e mirë;
Vargje si vargjet në vjershë,
Herë të matur, herë të lirë.

Askush s'u thotë vreshtarëve:
Pse i radhitët kofinat në vargje të shkurtër a të gjatë,
Mjafton që prej vargjeve
Të dalë verë e trashë dhe raki njëzet gradë.

1971

VDEKJA E FSHATARIT

Lërove e lërove e pastaj erdhi një ditë e vdiqe.
Kokrrat e dheut të arave që i solle me këpucë
Mbetën nën gurët e oborrit dhe në tirçe
Dhe tokat e humbura të rrypave të tu u ndryshkën
diku në gëmushë.

Po gruri dhe vreshtat që mbolle blerojnë
E zogjtë që të përcollën në ara hidhen pjergull më
pjergull.
Janë mbledhur fshatarët rreth teje e të heshtur
lotojnë

E gratë shamitë e zeza ulin nën vetull.
Për çka atje lart kuvendon thëllëza?
Për çka lopët e demat burçojnë?
Botohet nekrologjia jote në librin e grurit në rrëza
Dhe zogjtë me majën e sqepit firmosin e larg
fluturojnë...

1972

PEIZAZH ME NJË RE TË BARDHË

Punova tërë ditën shumë.
Ja një re e bardhë mbi kodrinë.
Të mbulohem me të e të bje në gjumë
Këtu në bar në lëndinë...

E prapë të hap sytë ngadalë,
E prapë në punë...
Një re si jorgan i bardhë,
Një ëndërr e bardhë mbi lumë...

1971

PUNA

Kaltërojnë thellë nën thonjtë e tij thërrmijat e tokës,
Thërrmijat që erdhë prej arave e lëndinave
Kaltërojnë si vijat e hartës së botës,
Kaltërojnë si kordat e violinave.
S'lahen ato me sapun e me ujë
Në asnjë banjë të shquar.
Toka hyri në brazdat e duarve pa bujë,
Siç hyn në parmendë nën pluar.
I njoh këta gishtërinj të ngrohtë,
Këta gishtërinj të mirë.
Tim eti i kaltëronte toka nën thonjtë
Edhe kur brenda qivurit ish shtrirë.
Dhe dukej sikur ende s'kish vdekur,
Por flinte pak për t'u çapitur prapë në tokë,
Si atëherë kur pa feksur,
Rrinte shtrirë me pëllëmbë nën kokë.

1971

NË NJË SHTYLLË HEKURI

Kur erdh lejleku në selishte,
S'e gjeti plepin pas hendekut.
Atje ku çerdhen zogu kishte,
Tani qëndronte shtyllë e hekurt.

Dhe u vërtit nën re lejleku
Dhe zbriti lumit nëpër shelgje,
Me krahë bar e gjethe preku,
Kërkoi një vend të ngrinte çerdhe.

Po përsëri te shtyllë e lartë
Lejleku ditë për ditë vinte
Dhe merrte bar me sqep të gjatë
Dhe sipër hekurit e ngrinte.

Dhe gjeth pas gjethi, fill pas filli
Foleja rritej çikë e çikë
Dhe vërshtëllenin si bilbili
Mbi shpendin telat elektrikë.

Dhe erdh një ditë kur lejleku
Në çerdhe zogjtë e vet i nxori;
Mbështeste sqepin lart në hekur
Si saldatrçen saldatori. . .

1977

NË QYTETIN E LASHTË

Ecim të dy nëpër qytetin e lashtë
Me dritare shumë e kopshte me pemë;
Nga çdo dritare dëgjojmë një balladë,
Nga çdo portë dëgjojmë një poemë.
I ndjen tingujt e vargjeve?
Vijnë nga lashtësitë e këtij qyteti me erë të vakët,
Vijnë nga gojët e statujave që flenë nën gurët e
pragjeve
E nën rrënjët e pjergullave që rëndojnë nga bistakët.
Sikur të kishe ardhur këtu dy mijë vjet të shkuar,
Skulptorët antikë
Do të të gdhendnin me mermer të alpeve
E do flije nën themelet e portave
Për një kohë të gjatë e pazbuluar,
E do vija unë pas dy mijë vjetëve
Të të zbuloja e të të shpija në mermer në Galeri të
Arteve...
Mos qesh!
Kështu me siguri do të ndodhte.

Po më mirë që s'linde para dy mijë vjetëve të shkuar,
Se bashkë s'do të ishim takuar tani;
Në krahët e mi do të jesh më ngrohtë,
Se sa të ishe statujë në galeri. . .

1971

LETIN E LASHIT

Shkruar e lashtë
Në krahët e mi
Do të jesh më ngrohtë
Se sa të ishe statujë
Në galeri. . .

DUKE UDHËTUAR ANËS DETIT

I shkujdesur eci bregdetit të mirë,
Thërmizat e rërës më gudulisin këmbët e zbathura,
Era flokët m'i krip me kripën e shkrirë,
Jodi i padukshëm m'i lyen buzët e plasura.

Deti papritur i jep qenies sime një nur fisnikërie,
Qenies sime të ashpër mbirë maleve,
Dhe shkrihet në fytyrën time një buzëqeshje rinie,
Një buzëqeshje e bashkuar me shushurimën e valëve.

E ndiej se këtë buzëqeshje e kanë patur
Edhe poetët antikë, kur shkonin këtij bregdeti
Të menduar, të heshtur, të zbathur
Me një torbë prej lëkure dhie me vete.

Fisnikëromë pak, o det, fisnikëromë!
M'i mirë do të jem e më shumë do ta dua tokën,
Qilimët e tu të kaltër afromë
Dhe sillma valën-jastëk të ve kokën! . . .

1972

B R A K T I S J A

S'di sa kohë më parë,
Shkova te gjyshja në qytetin e lashtë.
Ish dimër

 e gjyshja ma ndezi zjarrë
E u ul pranë meje me flokët si kashtë.
Më tha:

 Mos ikë,

 mos ikë,

Rri këtu,

 martohu këtu,

 bëj fëmijë këtu!

Shtëpi e mirë me avëlmend e çikrikë,
Zjarr i kuq me dru...

Po në vëshët e mi ziente bota,

Mendimi im mbi tavanin me bojë vraponte,

Jashtë me grurë e antena mbillej toka

Dhe shekulli i reaktorëve gjëmonte...

1972

N A T Ë

Flenë bashkëfshatarët e mi të lodhur,
Tek-tuk nën çatitë ndjehet ndonjë përçartje në gjumë.
Flenë thasët e grurit të posakorrur,
Flenë zogjtë nëpër shelgjet mbi lumë.
Çfarë shihni në ëndërr, o bashkëfshatarë?
Unë, miku i vjetër, ndjej frymëmarrjen tuaj,
Duke ecur mes grurit të korrur në arë,
Duke sjellë në mend një varg që nesër do shkruaj.
U shfaqen në gjumë brirët e lopëve laramane,
Kallëzat me hala të gjata të grurit,
Uji që vrapon misrave në ormane,
Pisha që ka lidhur me rrënjët vithet e gurit.
U shfaqen zënkat me kryetarin
Dhe kuvendimet në sheshin e shkollës.
Eh, ç'e fyeu ai bashkëfshatarin
Nën degët e gjelbra të mollës.
Pse e fyeve ti, kryetar, pse e fyeve!
Ja, ata tani të shohin në gjumë
Dhe nesër të ngrysur
Do të të vërejnë mes brirëve të qeve

E do të thonë: «Kryetar, o lumë»!
Dhe po të rrish ngaherë i vrejtur,
Të rrëzojnë një ditë, të rrëzojnë
Dhe zgjedhin një tjetër,
Se kjo tokë ka shumë njerëz
Që dinë ndershëm të drejtojnë...
Flenë bashkëfshatarët e mi të lodhur
E shohin në ëndërr misër, lopë, jonxhë, grurë...
Fryn era në arën e korrur,
Tulitet thëllëza në gurë,
Këndon bulkthi nën vreshta,
Unë eci e mendoj vargje për vjersha...

1971

PEIZAZH ASFALTI

Gjithçka mbulon kjo pelte e trashë:
Pellgjet që mbanin baltë e fletë të kalbura,
Vrimat që fshihnin gozhdë potkonjsh e kashtë,
Vijat e ujit që sillnin luspa shalqini të lagura...

Tundin krahët mimozat në asfaltin-pasqyrë
Dhe hedhin balluket, si vajza, në ballë
Për të parë bukurinë e tyre,
Që s'e shihnin dot në livadhe...

1970

1971

LOPA

Lopa përtypet në grazhdin e mbushur me bar,
Unë pështes faqen në shpatullën e saj të madhe
Dhe ndjej nga thellësi e qenies së saj një zjarr:
Ky zjarr erdhi me barin që u mblodh në livadhe.
Mbi brirët e murmë ndrit llampa elektrike
E drita bie në kusinë me qumësht.
Mua nga lopa s'më iket,
Me faqe në shpatull ndjej qumështin me shkumë.
Mjelësja kusinë ngadalë merr
Dhe me duar me qumësht pret.
Më thotë:

— Ju jini veteriner?

Unë faqen nga lopa e heq:

— Jo, poet!

Ajo buzëqesh dhe më vështron me sytë e kaltër,
Të bukur e të urtë si paqe;
Diçka mendon, diçka sjell në hatër
Dhe e kupton se unë pa lopë nuk shkruaj dot vargje...

1971

DUKE U MENDUAR PËR BUKURINË

Përse një shkëmb i ashpër dhe i rrudhur,
Që deti e godet, si dash, me valë,
Më duket aq i bukur,
Ku ndodhet bukuria vallë?
Më shembëllen me bustin e njeriut,
Në rrudhat sikur fshihet dhembja e botës,
Gjëmon në rrudhat breshri dhe veriu
Dhe moti shira derdh dhe i fryn shqotës,
Po shkëmbi rri fisnik si një bari me gunë
I zhytur për shelegë në mendime,
Që vijnë me rrebesh e me gjëmime.

1971

VAGABONDËT

Dy vagabondë rrahën një grua
Natën në rrugën «Konferenca e Pezës».
Lotët i rridhnin si krua,
Mua sytë m'u veshën me cipë të zezë.
U drodhën i tëri e hyra mes tyre.
Ata fyen poezinë time të pastër,
Dy vagabondë me sy tërë lyrë,
Dy vagabondë në mesin e natës.
Vallë kot ne shkruam vargje për gratë?
Vallë kot ne drita në male ndezëm?
Dy vagabondë leshgjatë
Fyen rrugën «Konferenca e Pezës».
Unë u rraha me ta dhe grisa gjoks e krahë;
Si mund të rrija në paqe?
Poeti duhet të dijë të rrahë,
Jo vetëm të thurë vargje...

1971

ÇERDHET E ZOGJVE NË DIMËR

Ciniku dimër hip mbi pemë
Dhe zogjve krejt ua zhvesh foletë.
Rreth tyre gjethe e fletë s'gjejmë,
Mbi to shamitë shtrydhin retë.

Dhe ngremë kokën të menduar
Tek shohim çerdhet buzëplasur:
«O zogj, sa djersë ka kulluar,
Sa punë e madhe është dashur!

Një sqep i vogël, majëz pene,
Dy krahë sa një bllok shënimesh
Shtëpinë e ngrenë lart në pemë,
Pastaj e lenë mes thëllimesh!»

Im bir i vogël sa një zoçkë
Shikon si pikat degës derdhen
Dhe thotë, duke zgjatur doçkën:
«A s'u vjen keq që lenë çerdhen?»

1977

O MJESHTRI PUNË!

Dhe para nesh njeriu i bukur shfaqet,
Kur zhytur në mendime rri gatuan
Çelikun, tokën, drurin, vargjet...
Do thoni ju:

ku qenka bukuria?

Përgjigjem unë:
Në mendjen dhe në duart vija-vija
Të lindura edhe ato në punë.
O mjeshtri punë!
Ti bukurinë njerëzore e skalit
Pa vanitet, pa mburrje dhe pa zhurmë,
Kjo lindje bukurie na mahnit.

1971

KËNGA E NJERIUT

Shumë herë jam plakur e shumë herë jam rinuar
E shumë herë jam bërë fëmijë në krahët e nënës
Mes një lëndine të madhe të gjelbëruar,
Mes një qyteti të madh nën diskun e kuq të hënës.
E të gjitha i di: këngën, dhembjen, trishtimin,
E të gjitha përpiqem t'i di përherë e më shumë.
Plakem — rinohem, luftë pafund e mbarim.
Një grimëz e tokës së madhe jam unë,
Por gjithçka krijoj e zbuloj...
Në veten time fle një histori e përbotshme plot
zhurmë,
Unë ec, s'ndaloj, transformoj...

1972

VDIQ NJË VETERAN

Vdiq një veteran i mirë.
Në oborr i hidhte fletët pjergulla,
Qershia lëshonte nga lëkura rëshirë
Dhe shiu trokiste në tjegulla.

Vdiq një veteran i vjetër.
E morëm vesh tek shtronim bukën.
Të gjithë heshtëm
Dhe lamë në heshtje lugën.

Pesë minuta zi para sofrës së shtruar,
Pesë minuta janë një heshtje e pastër.
Ai për bukën na kish treguar
Dikur para sofrës së varfër...

1971

« Z È R I I P O P U L L I T »

Nderim në ditën e lindjes

Makënda të ndjej në agime erën e bojës në shkronjat,
Në shkronjat që derdhën në flan tipografët,
Ndaj ngrihem kur yjtë largohen si xixëllonjat
Dhe «Zërin e Popullit» pres siç presim në postë-telegrafët.

Të gjithë e njohim, të gjithë na njeh, të rinj e të vjetër.
E mbajmë mend kur vinte me shallin e kuq partizan
Dhe thërriste:

«Në këmbë, vëllezër,
Të shëmbim çdo hun e tiran»!

Dhe hynte në oborre, hajate e oda të varfra
Dhe fliste menduar për tokën, bukën dhe hallet
Dhe larg fluturonin ëndrrat e kaltra
Dhe ngjiteshin sipër në malet.

Sa herë plumbat e nxehtë gjoksin ia shpuan,
Sa herë në turrën e druve donin ta digjnin të gjallë.
Po kurrë s'e zunë, po kurrë dot s'e rrëzuan,
Po kurrë s'ia shuan dritën e yllit në ballë.

Me çetat, brigadat, në shi, tufan e dëborë
Kalonte me shkronjat e ndezura flakë
Dhe s'kishin ç't'i bënin hordhi e taborrë
Të botës së mykur e plakë.

Vraponin pas tij me bombë, benzinë, bajonetë:
«Të kapet, të digjet dhe himnin e kuq ta pushojë»!
Po ecte ai dhe himnin barte me vete:
«Komunizmi këtej do agojë»!

Jam mësuar mëngjeset t'i pres me «Zërin e Popullit»,
Me zërin e tij të zgjohem më i madh e më i mirë.
Nga kreshtat alpine gjer larg në çukat e Dropullit
Të ndjej mendimin dhe punën e lirë.

1967

RELIKET E HEROIT

Nuk e dinim as ne, shokët e tij të vjetër,
As rojtari plak i shkollës nuk e dinte,
Se do vinte një kohë tjetër,
Kur emri i tij mes yjeve vend të zinte.
Sikur ta dinim,
Bangën ku mësoi s'do ta linim ta mbulonte hiri,
Po do ta fshihnim në një vend me shpresë.
Rojtari plak në kutinë e duhanit
Do të ruante një copë teleshiri
(Me teleshir ai zhgaraviste në dërrasë të zezë).
Kështu ndodh ngaherë me heronjtë që vijnë,
Mes nesh rriten e ne s'e dimë. . .

1971

Ë N D Ë R R

Më dukej sikur të kisha harruar edhe në ëndërr,
Po ti diku në qenien time ishe ulur.
Dhe një ditë kur në qytet binte një shi i vëngër,
M'u shfaqe papritur në asfaltin e qullur.
Me balerina të vogla m'u mbush asfalti e sheshi,
Me balerina të vogla e flutura.
Ti qendroje mes tyre e qeshje
Me buzët e bukura...
Dhe nuk e dija ku ndodhesha,
Mes balerinave, a pikave të shiut të dendur;
Drejt teje afrohesha,
Si afrohemi në ëndërr...

1971

1971

DY FJALË POETËVE QË VIJNË

Ne s'kemi patur aq kohë të shkruanim për dashurinë,
Megjithëse kemi qënë dashnorë të marrë.
Vendi kërkonte këngë për lirinë,
Vendi kërkonte këngë për bukën që piqej në arë.
Vendi kërkonte nga ne poetët e shkretë
Të drejtonim kurset kundër analfabetizmit,
Të ngrinin diga në lumenjtë,
Të ndiznim maleve llampën e socializmit.
Ndaj mos u çuditni, ju poetë që vini në jetë,
Dhe mos na qërtoni për ato që s'bëmë.
Ne para jush do ngrihemi të ashpër si asketë,
Të ngarkuar me kallëza gruri dhe hekura të rëndë.
Ne që natën pa gjumë e kemi gdhirë,
Ne që kemi bërë kaq gjëra të bukura,
Vallë dy vargje për dashurinë s'mund të kishim grirë
Dhe s'mund të kishim belbëzuar: «oh, moj
belkëputura»?
Ju do kujtoni se ne kemi qënë të thatë?
Të na kishit parë si digjeshim pranë vajzave që donim!

Ç'fjalë të bukura iu thoshim në mbrëmjet e arta!
Po ne s'kishim kohë që fjalët e bukura t'i botonim
Dhe shtypshkronjat i kishim për gjëra më të larta...

1971

NË KOHËN E VARFËRISË

Ra pika e lotit në grur ishte
Dhe lagu kokrrat e vogla të grurit.
Ah, sa e rëndë atëhere ishte
Një pikë e lotit të kripur të burrit!

1976

BALLADË MALESH

1.

Ajo kur lindi ishte e fejuar
Dhe e fejuar mbeti tërë jetën.
Kjo histori e madhe e trishtuar
Binjake mund të ketë veç legjendën.

Dhe djalin e fejuar s'e kish parë,
E kish takuar ndofta veç në ëndërr.
Në ëndërr ishte dredhur e kish qarë,
Kur në dyshek ai i shfaqej dhëndër.

2.

Po kish filluar lufta partizane
Dhe malet ishin mbushur vetëtima.
Në zemër kishte mbledhur aq tufane.
Tufanet desh t'i kthente bubullima.

Dhe natën ngjiti malet e përpjetë,
Takoi në male natën komisarë:
— Kam ardhur të luftoj me ju në çetë,
Zinxhirin tim të zi ta pres me darë.

Atë që më fejuan s'e kam njohur,
Ai dhe mund të jetë shumë i mirë,
Po jetën s'e duroj me lot të njomur,
E lidhur këmbë e duar me zinxhirë —

3.

O shtigje partizane me rrufera,
Sa fate ju përmbysët përgjithmonë,
Sa degë me kosor të zi të prera
I bëtë përsëri të lulëzojnë!

Nga fshati i humbur djali i fejuar
U ngrit e fryu veri në çetën tjetër:
— Ajo për mua ndofta ka kujtuar
Se jam një frikacak pa shpirt e sedër!

Ne kemi plot zinxhirë për të prerë
Për vendin dhe për vete dhe për shokë.
Agimi mbi zinxhirët le të bjerë,
Verigat le t'i shkrijë përmbi tokë! —

4.

Asaj i kishin thënë se një djalë
Me çetën tjetër malet kishte marrë.
— O komisar, me ty kam nja dy fjalë,
Të shkoj ta shoh atë që s'e kam parë! —

Dhe komisari ishte burrë i urtë,
E nisi vajzën tok me nja tre vetë
Dhe bukë i vu në çantën e lëkurtë,
Të shkonte ta takonte larg në çetë.

5.

— O shokë, më takoni me filanin,
Atë në jetë kurrë s'e kam parë!
Pse heshtni, a s'e njihni partizanin,
A s'është trim, a s'ka dyfek të larë? —

Dhe partizanët heshtnin asaj çete
Dhe ulnin kokat gjithë të menduar:
— Ç'të themi ne, moj motra jonë e shkretë,
Në stane shkojmë tok për ta takuar! —

6.

E shpunë në kasollen e një stani
Të heshtur, të hutuar mengadalë.
Mbi gjethe ishte shtrirë partizani,
Një lulekuq i mbinte mu në ballë...

Asaj dy pika loti të kulluar
I shkanë nëpër faqe prush të nxehtë...
Kjo histori e madhe e trishtuar
Binjake veç legjendën mund të ketë!..

1977

BIRI I SAJ

Partia ime,
Jam një ushtar i armatës tënde,
Jam një ushtar në marshime,
Që ty t'i kam falur muskuj, zemër, mendje.
Unë e di, ti më ndeze në zemër një dritë,
Që s'shuhet kurrë nga tufani i fortë;
Kanë fryrë e fryjnë stuhitë,
Po drita rri ndezur dhe unë eci pa drojtje në botë
Dhe ti me krenari thua: «është im bir ai që shikoni,
Dhe kudo im bir do të mbetet».
Gjëmojnë në kontinentet
Trazirat, tërmetet;
Po biri yt s'turbullohet, ecën i shqetësuar dhe i qetë
Me një mendim të madh në ballë,
Me një vendim të madh në jetë,
Që vetëtin me dritë të rrallë...
Partia ime,
Edhe nëse për një çast më bredh dëshpërimi në deje,
Unë askujt s'ia shfaq këto dëshpërimë,
Askujt përveç teje...

Dhe ti dorën ngadalë ma ve në flokët
E më ledhaton e menduar, e gjerë:
«Shko, biri im me shokët,
Lufto e kërko përherë».
E përsëri unë eci në botë i përtërirë
Dhe drita që më ndeze ti në gjoks vetëtin
Dhe ti thua me buzëqeshjen e mirë:
«E shihni? Kalon biri im...»

PËR POEZINË

1971

Një ditë të mërkurës i përvojën para njëqindve.
Por shpesh vetën time kam ndërrë me dhembje.
Se poezia që kam kërkuar ka qenë e fjalshme.
Më në mburojë të rëndë.
Të cilën nga vëndet e mëdha të botës.
Kundër të gjithë këmbësorëve.
Po kur mburojë të rëndë të kam ngjitur.
Dhe poezia e fjalshme kam zbuluar.
Vetën e kam parë të fjalshme.
Vetën e kam parë të fjalshme.
Vetën e kam parë të fjalshme.
Vetën e kam parë të fjalshme.
1971

PËR POEZINË

Nuk dua të shtirem i përvojtur para njerëzve,
Por shpesh veten time kam ngrënë me dhëmbë,
Se poezia që kam kërkuar ka qenë e fshehur
Nën mburojë të rëndë.

Po kur mburojën me mundim e kam ngritur
Dhe poezinë e fshehur kam zbuluar,
Veten e kam parë të djersitur,
Veten kam kuptuar. . .

1971

SHQETËSIMI

Poetëve të botës

E si të jem i qetë,
Kur një njeri vritet në xhunglat,
Kur ka poetë,
Që lenë vargjet përgjysmë shpuar nga plumbat?
Unë mund të bëj metafora të bukura,
Metafora të papritura në vargje,
Metafora për flutura,
Metafora për pëllumba paqeje,
Por dëgjoj rënkimin e njeriut nga xhungla pa hënë
E rënkimin e luanit të djegur nga flakët e verdha,
E vajtimin e nënës
Mbi djepin e shpuar nga predha.
Ju kujtoni se unë s'mund të gjej një metaforë
Për këmbët joshëse zbuluar nga minifundet,
Tek ndalen kur hapin e mbyllin sytë semaforët
Në rrugët?
Ju kujtoni se unë s'mund të gjej një sinekdokë
Për lokomotivat në stacion dhe avionët në pistë?
E gjej,

Po s'më le të qetë njeriu me plumb e gjak në kokë,
Shtrirë në xhunglat e shkretëtirën e Arabisë.

E si të jem i qetë?

Jam angazhuar në ideologji e politikë

Dhe s'hyj në stanin e atyre që janë puro-poetë,

E ndjej dhëmbjen e njeriut dhe luftoj që dhëmbje
mos ketë.

1971

II. KËNGA E BUZËQESHJES

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PËRRALLA E KECËRVE

Për mbesat

1.

Khaxhi Driteroi di përralla të bukura
Për dhelpra, dhi e kunadhe,
Thuajini khaxhit, moj flutura:
Tregona një përrallë të madhe!
Dhe khaxhi ahëre do lerë
Librin e tij në trapezë.
Përralla në mend do t'i bjerë,
Përralla për kecërit e dhinë e zezë.

2.

Na ishte, ç'na ishte një herë...
Dëgjoni që fjalët mos mbeten në erë!
Dëgjoni që fjalët në kokë të hyjnë
Dhe njëra-tjetrën në radhë mos shtyjnë,
Mos shahen e kurrë mos bëjnë shamatë,

Se mendja pastaj i nxjerr jashtë;
Dhe mendja prandaj është mendje,
Se rregull kërkon nga mëngjesi në mbrëmje...

3.

Pazarit po shkonte ngadalë nëna dhi
Me kecërit e saj lozonjarë,
Po shkonte në librari
T'u blente dy abetare.
— U rritët,

u bëtë si cjepër! —

U thoshte nëna fëmijëve —
Dhe duhet ta dini patjetër
Si shkruhet gjuha e dhive!
Dhe gjuha s'mësohet fare,
Po s'blemë dy abetare.

4.

Dhe shkuan kecërit dhe dhia
Në rrugën me dy librarira.
Në njërën që quhej «Shkëndia»
Radhiteshin libra të mira.
Dhe kecrit të dy u çuditën
Dhe brenda u futën e s'pritën.

5.

— Ç'urdhëroni,

moj shoqja dhi? —

Tha shoqja në librari.

— Më jepni dy abetare
Të reja fare,
Se dua t'ua mësoj fëmijëve
Si shkruhet gjuha e dhive.
S'ka hije, moj shoqe, që keci im,
Mos dijë shkrim e këndim!
A nuk i shikon se ç'kecër?
Këta nuk janë si dy karkalecër!
Po janë të mençëm dhe aq pastërtorë
Tamam si dy profesorë!
S'ka fare kuptim
Mos dinë shkrim e këndim!

6.

I bleu abetaret dhia brigjatë,
Dhe kecrit kërcenin e bënin shamatë:
Sa mirë, sa mirë,
Do shkruajmë me brirë!
Do bëjmë një A, do bëjmë një Be
Ah, lumthi ti nënë që kecër na ke!
Ne jemi kecër, ne jemi kecër,
Sa mirë që s'jemi aspak karkalecër!
Ne jemi të zgjuar si dy profesorë,
Me libra në dorë!..

7.

Dhe nisi e ëma t'u mësojë abecenë:
A-në, B-enë, C-enë, D-enë...

Dhe be-be-be dhe me-me-me,
Tani gjer këtu,
pastaj gjer atje...

8.

E ëma detyra të lehta ju vuri një ditë
Dhe shkoi të llafosej me dhitë,
Se s'mund të rrinte pa bërë dy fjalë
Me shoqet dhi në mëhallë...
T'u thoshte se kecrit mësonin çdo orë
Dhe mund të delnin doktorë,
Tani vërtet janë keca,
Po nesër do merren me shkenca!
Ka hije që fisi i dhive
T'u dalë për zot diturive.

9.

Kur erdhi i gjeti kecrit në gjumë.
— Ah, përtacë,
po kur qënki lodhur kaq shumë?
Ju s'paski mësuar fare!
Ç'i bëtë fletoret me gjithë abetare?
— E be-be be,
e me -me-me,
I hëngrëm fletoret me gjithë abece,
Tani ne mësuam të bëjmë:
«Be-be-be»!
Dhe s'kemi nevojë për abece!

Khaxhi Driteroi di përralla të bukura,
Përralla për dhi e përralla për dre...
Sikur t'i grisni abetaret,
moj flutura,
Do dini të bëni veç be-be-be
e me-me-me!

1963-1976

SA I ÇUDITSHËM!

Ju, vajza të vogla e djem të vegjël të mbarë,
Me sy ndonjë poet a kini parë?

Me ju poeti shembëllen, fëmijë,
Po mund t'i ketë flokët dhe me thinjë.

Dhe qef i ka dhe prrallat dhe rrëfimet,
Çuditet me dëborën dhe blerimet.

Qëndron përpara fletëve të pemës
I krahason me vargjet e poemës.

Vrapon në breg ku valë e detit ndal
Dhe valës për habi i thotë mal.

E ndjek me sy kur fluturon një flutur,
Përpyjek shuplakat: «Qenka shumë e bukur»!

Dhe niset vrap si Tani shpejt ta kapë,
Që mes pëllëmbës krahët pak t'ia hapë.

Ai si ju kudo ka qef të futet
Në arat e fabrikat e në butet.

Bile harbon edhe në shesh të lodrave
Dhe hyn në lumë mes për mes të kodrave.

Në breg të lumit luan dhe me gurë
Megjithse thinjë ka dhe është burrë.

Atij po iu mbush mendja ngjitet malit
Në këmbë edhe në samar të kalit.

Dhe zbret t'i shohë zogjtë në gëmushë
Dhe bën si zogjtë ciu-ciu-ciu me buzë!

Pastaj dhe rrokulliset nëpër bar
Fap në kurriz, po fap edhe në bark. . .

Tamam si ju, o çuna, o fëmijë,
Çdo gjë trazon, çdo gjë kërkon ta dijë!

Dhe po t'i thonë: «Mos se s'është mirë»!
Si ju var buzët dhe i vjen vështirë.

I di fabrikat, arat, lopët, vreshtat,
Se po s'i diti nuk i bën dot vjershat.

Pastaj rri zgjuar edhe natën vonë
Dhe vargje shkruan dhe lëviz në dhomë.

Vrapon pas fjalës shumë të vështirë,
E kap si peshk dhe qesh se i vjen mirë.

Dhe hidhet me një këmbë në parket,
Tamam si ju, «e gjeta»! zë thërret.

I thotë mami: «Fli, po zbardh mëngjezi»!
Ia kthen: «Akoma s'po këndon këndezi».

Sa i çuditshëm qenka ky poeti
Tamam si Tani, Lona, Vjollca, Meti...

Tamam, tamam..., po vetëm se di shumë,
Kur flini ju si zogjtë, nuk bën gjumë...

1976

MBESËS DHE MACES

Mace kaq të mënçme ti s'ke parë,
Mace kaq të bukur e bishtlarë.
Po të rrish te soba e mërzitur,
Kokën do ta kruajë pas këmbës,
Në pëqi do ulet e papritur
Shtruar-shtruar do t'ia marrë këngës:
Mër-mër-mër!

Po t'ia prishësh këngën, moj e mjerë,
Po ta zesh për veshi pa kulturë,
Thonjtë si çengela do t'i nxjerrë
Dhe do hapë vija në lëkurë:
Shoqe, mos ma prish avazin kurrë,
Mër-mër-mër!

1963-1976

DY VËLLEZËR DHE UJKU

përrallëz

Na ishte seç na ishte, more njerëz,
Kullostin shtatë dele dy vëllezër.

Një natë ranë ujqit në të shtata,
Rrëmbyen dy dhe ikën me të katra.

Vëllezrit kur pikasën, thirrën qentë,
I ndoqën ujqit dhe shpëtuan dhentë.

Nga qefi që shpëtuan bagëtitë,
I ftuan në gosti të gjithë miqtë

Dhe pinë shtruar gjersa iku nata
Dhe hëngrën jo dy dele, po të shtata!

1976

TANI DHE LARANI

1.

Në një fshat ku bredh mbi male
Hëna natën si oqiç
Mama Klara lindi djalë,
Mama Lara polli viç.

Çdo mama e mburr të birë
Dhe nga gazi s'mbahet dot;
Mama Lara qesh me brirë,
Mama Klara qesh me lot.

Djali emrin e ka Tani,
Viçi emrin thjesht Laran.
Edhe Tani dhe Larani
S'blejnë qumësht në dyqan;

Se mamatë kanë gjinjtë,
Dy burime pa shterrim;
Gjinjtë rrjedhin në turinjtë,
Kur i thithin me përtim.

Miturakët hapin gojën
Dhe secili vetëm pi;
Dhe një lloj e kanë bojën
Të dy qumështet në gji;

Veç se njërin e bën Lara,
Kurse tjetrin teta Klara!

2.

Sa çudira ka kjo jetë!
Moshatarë djalë e viç,
Viçi bredh me vrap si qetë,
Djali s'lot nga djepi hiç!

Viçi lind e drejt në këmbë
Tek një dardhë, tek një plep;
Djali lind pa fjalë e dhëmbë
Dhe pelena ka në djep.

Sa çudira ka kjo botë,
Një Laran dhe tjetri Tan!
Njërin qimja e mban ngrohtë,
Tjetri s'ngrohet pa jorgan!

Sepse njërin e lind Klara,
Kurse tjetrin e pjell Lara.

3.

Lari shkon në djep çdo ditë
Dhe nxjerr gjuhën e përqesh:
— Je i vockël sa një mizë
Dhe nga bota nuk merr vesh.

Ka kaq dit' që kemi lerë,
Ti s'lëviz nga djepi hiç;
Unë u ngrita menjëherë,
Unë u ngrita se jam viç!

S'ma kalon në qumësht mua!
Ti me zor pi një filxhan,
Kurse unë po të dua
Mund të pi dhe një kazan.

Vetëm sot s'kam pirë shumë,
Një kusi edhe një tas!
Mama Lara tha se unë
Krejt oreksin po humbas!

E mbaroj sa t'i ve hundën
Atë qumësht që pi ti;
Ti nuk fle po nuk të tundën,
Unë fle se s'jam njeri;

Sepse unë jam i Larës,
Kurse ti i teta Klarës!

4.

Mama Klara ngre të lirë
Dhe në gji me këngë e mban:
— Shih Larani sa ka pirë,
Ndofta, ndofta një kazan!

O Laran, mor laraman,
Leri Tanit një filxhan!
Shko i thuaj mama Larës:
Jepi qumësht teta Klarës!

Ah, o viç që kokën kruan
Tek një dardhë, tek një plep,
Disa vite po kaluan
Do ta shohësh ç'bën ky djep!

Nga ky djep prej coprash pishe,
Ku hap sytë ky njeri,
Pak më i gjatë se një shishe,
Ti ç'do dalë nuk e di!

Nga ky djep do dalë burri,
Që do ngrerë gjer në re
Pirgje muresh gur pas guri,
Diga plot betonarmë.

Do të tundë mal e kodër
Edhe tokë e oqean;

Për atë do jesh si lodër
Ti i bukuri Laran!

Po ahere do jesh plakur
Nëpër brazda plis më plis;
Do përtosh të hash një lakër,
Të ngresh bishtin në kurriz.

Ballin tënd do ta lëmojë:
«Eh, u plake, o qyqar,
Ti je ka e s'flet me gojë,
Po shko çlodhu pak në bar»!

Ah, o viç që kokën kruan
Tek një dardhë, tek një plep,
Disa vite po kaluan
Do ta shohësh ç'bën ky djep!

Nga ky djep i lashtë, i hijshëm
Del një div i plotfuqishëm!

1976

KUSH NUK SHEH VETEN

Dy macka qimebardha posi shkumës
Në pjatë hanin tok përshesh me qumësht.

Dy qen shikonin vëngër të mërzhitur
Dhe kuvendonin, veshët duke gërritur:

— Këto nuk kanë fare edukatë,
Se futin hundët bashkë në një pjatë! —

Pas pak iu ra një kockë mu në këmbë,
U shqyen qentë vap e vap me dhëmbë.

U bë potere, zhurmë e shamatë
Dhe macet thanë: «ama edukatë»!

1976

U J K U

Një ujk nga lukunia iku natën
Dhe shkoi diku t'u gjente dhenve vathën.

Dhe dhentë sa e panë u mbushën frikë,
Po ujkua tha: «Kam bërë autokritikë.

Të njëjtën gjë do bëj në vathën tuaj,
Që shpirtërisht mos heq edhe mos vuaj.

Kam sjellë të këqia sa jam lodhur,
Pasi në kushte ujqish pata ndodhur».

Kështu jetoi me dhentë ditë me radhë
Dhe sillej shumë i matur e shpirtbardhë.

Dhe thanë dhentë: «Iku, motra, frika,
E bëri ujkun qengj autokritika»!

Dhe rrodhi koha depove të saja,
Me dhentë loste ujku ndër ograia.

Bile shakara bënte dhe ahengje
Me urtësi, me lepe e me peqe!

Po erdhi dita dhe kërciti dhëmbët
Dhe vuri dhentë me tërbim nën këmbët.

Për tokë gjysmën e kopesë shtriu,
Si ujqit e xhindosur ulëriu!

Nga kjo prej kohësh një proverbë rron:
Zakonë e vjetër ujku s'e harron...

1977

MONOLOGU I PSEUDOS

Jam popullor e qef e kam rrogozin
Dhe këmbëkryq rri shtruar si çoban;
Ma sjellin që ta pres me thikë kosin
Dhe gushën e gjeldetit në sahan.

Jam popullor, ndaj popullin e dua,
E dua dhe tabanin kombëtar
Dhe dashin mund ta ha dhe në katua,
Bile kur s'kam ç'të bëj, dhe në qilar.

Jam popullor, për popullin s'më flihet
Dhe natën mund ta gdhij me gaz mbi mish,
Gërneta prapa veshit le të ngjiret,
Do lodhem pak, po lodhja nuk më prish.

Jam popullor, në popull hyj i tëri,
Kërkomëni në popull në rrogoz
Dhe do më gjeni, pa m'u dredhur zëri,
Mbi gushë gjeli, ndofta dhe mbi kos.

Jam popullor dhe s'trembem nga terreni,
Në popull gjej burimin kryesor:
Gëzimi rrjedh e zjen karadyzeni
Tamam si nëpër përralla e folklor.

Jam popullor, në popull veç më gjeni...

1975

DHIA DHE MAÇOKU

Maçoku në gosti e thirri dhinë,
I vuri mish e peshk e zogj në sofër;
Ia hapi zemrën, derdhi dashurinë,
E priti me respekt të madh si motër.

Po dhia s'hëngri, s'vuri gjë në gojë,
Për të kjo darkë ishte shumë e varfër;
Dhe duke ikur tha: «Maçoku të na rrojë,
Po ky kurnac kurseu të nxirrte lakër»!

Poeti nga kjo prrallëz do rrëfejë
Në dymbëdhjetë rreshta me pak fjalë:
Të gjitha gjërat rreth e rrotull teje
Nuk maten dot me shijen personale...

1977

P J E P R I

Erë e jonxhës vjen nga ara,
Erë e jonxhës aq e mirë
Dhe në fushën lara-lara
Prehet pjepri i arrirë.

Ne të dy sa kemi zbritur
Nga kolltukët e veturës,
Pijmë filtër të mërzitur,
Pijmë NISH — cigare — Durrës.

Ne të dy sa kemi ardhur,
Ku lëruan gjyshrit tanë;
Koha flokët na ka zbardhur
Dhe në qafa na vu dhjamë.

Koha shefa na ka bërë,
Shefa të ashpër e të mirë,
Për servilë na ka lënë
Ndaj një pjepri të arrirë.

Dhe i flakim republikat,
Çajmë kallëzat e thektrit,
Dhe nga xhepat nxjerrim thikat,
I përulemi xha pjeprit.

1972

SEVILL VALTON BILKIN

Te mësuesit e shkolës
Lafajin me të shprehur
Te lexojë librat
Nga të gjithë

Te lexojë librat
Te shprehur me fjalë
Te shkruar me dorë
Mbin ato që janë

Die të hapura të shtetit
Të hapura të shkolës
Lesh me lesh të shprehur
Çfarë të shprehë shteti...

Plac me fjalë të shprehur
Plac me fjalë të shprehur
No të shprehë shteti
buntë dhe dorë

SERVILI VAJTON SHEFIN

Të mërkurën mbrëma
Lajmin seç ta dhanë,
Të lesh telefonin,
Zyrën në Tiranë.

Të lesh telefonin,
Të shkosh nëpër ara,
Të shikosh në brazda
Mbin apo s'mbin fara.

Dhe të mbathësh çizmet
Përmbi gju të gjata,
Ledh më ledh të bredhësh
Gjer të zbresë nata...

Plaç, moj ditë e zezë,
Plaç, moj e mërkurë,
Na rrëmbeve Zeqon,
Burrin deli burrë!

Ishe yll i zyrës,
Fjala jote mjaltë,
S'ishe për ugare,
S'ishe për në baltë,

Si do hedhësh vaun,
Kur të fryhet lumi,
Mbetëm si jetimë,
S'do na zerë gjumi.

Ah, kjo zyrë e shkretë
Si s'pëlçet së qari,
Iku pikë e burrit,
Iku mendimtari!

Iku pikë e burrit,
Iku po kush mbeti?
Ti ke qënë nderi,
Kripa dhe lezeti.

Kush do jetë nuri,
Nuri i zyrës sonë,
Kush do bëjë teza
Edhe konkluzione?

Kush do mbajë fjalën,
Fjalën me aq peshë,
Fjalën që buçiste
Me njëqind rrebeshë?

Ç'i kish hije gazi
Edhe zemërimi,
Ç'i kish hije balli
Rrudhur nga mendimi!

Si nuk vumë kujen
Lajmin kur ta dhanë:
Të lesh telefonin,
Zyrën në Tiranë!

Pranë teje ndodhem,
Miku im i vjetër,
Po do jem më shumë
Pranë shefit tjetër!

1975

MAÇOKU DHE MINJTË E VEGJËL

Minjtë e vegjël të mahnitur mbetën,
Kur e panë maçin laraman.
Plot fisnikëri qëndronte vetëm,
Zemërbardhë, i dashur, babaxhan.

— Ah, ta dish, moj mami, ç'kemi parë!
Gjetëm më në fund një gjysh, një mik!
Ishte aq i pastër, aq i larë,
Qeshte nën mustaqe si fisnik! —

Mami zgjati kokën pak në vrimë
Dhe u drodh prej syve të mëdhenj.
— Ah, këta naivë gjë nuk dinë,
Budallenjtë e nënës, budallenj!

Ky bandill i qeshur me mustaqe,
Ky shpirtbardhë i heshtur e fisnik
S'bën me sojin tonë kurrë paqe,
S'bëhet kurrë gjysh, vëlla e mik! —

1977

BRESHKA TE NALLBANI

E dini se meraku breshkën
E digjte si shkëndija eshkën,

Se desh të bëhej sa një kalë
Me fre, me yzengji, me shalë;

Kish qef të mbathej me potkonj,
Megjithse kishte shumë thonj.

Ndaj sapo doli nga kallami
Shkoi shtruar-shtruar te nallbani

Dhe ngriti këmbën dhe i tha:
— Më fut një gozhdë, o usta! —

Dhe që atëhere doli fjala
Me bukuritë e saj të rralla,

Që ju në mend të gjithë e mbani:
«Mos shko si breshka te nallbani»!

1957 — 1976

MULLIXHIU DHE PULA

Një mullixhi në jaz kish ujë pak
Dhe ishte bërë vrer edhe farmak.

Nga dera doli me inat e bujë
Dhe pa një pulë që po pinte ujë.

Për gryke e përfshiu i nxehur shumë:
— Tani ta ndreq — i tha — samarin unë!

E di pse kam pak ujë në mulli,
Në jazin tim ti, zullumqare, pi! —

Dhe kokën ia këputi
Dhe shpejt në thes e futi...

Ai që mullixhiut të drejtë i jep,
Kur puna nuk i ecën, gjen sebeb!

1957 — 1976

DHELPA DHE DEVEJA

Deveja tok me dhelpren na u nisën
Në një udhëtim të largët shumë;
Po në një grykë mali kur arritën,
U kishte dalë shtigjeve një lumë.

Deveja futi këmbët po si hunjë
Dhe tha, duke provuar thellësinë:
— Ky lumë nuk na shkon as gjer në gjunjë,
Ndaj, hajde, motër, ç'pret atje në brinjë!

Po dhelpra e mërzhitur e shikonte
Devenë brenda lumit shumë ftohtë
Dhe larg në breg me hidhërim mendonte:
— Nuk janë gjunjët tanë të njëllojtë!

1957 — 1976

AKREPI DHE BRETKOSA

Akrepi kishte mbetur tek një lumë
Dhe s'hidhej dot matanë bregut tjetër.
Takoi bretkosën dhe iu lut aq shumë
Që ta ndihmonte udhëtarë e vjetër.

— Ti rri në shpinën time — tha bretkosa —
Po veç mos më picko me thumbin tënd kurrizë —
— A, mos më thuaj, se tani vendosa
Ta mbaj përpjetë thumbin si një drizë. —

Po kur kaluan lumin e tërbuar,
Akrepi e thumboi bretkosën tonë.
— Ç'më bëre! — tha bretkosa e helmuar.
Akrepi u përgjigj: «E respektoj zakonë»!

1977

K A T È R V E T È

E ndiqte mamin çuni si ogiçi,
E ndiqte Larën hap pas hapi viçi.

Të katër ecnin bregut mengadalë
Dhe sipas qefit thoshin ndonjë fjalë.

— Ky viçi, mami, pse ka katër këmbë
Dhe nuk ka krahë, gishta dhe pëllëmbë?

— Se është viç — tha mami — ndaj s'ka duar,
Se duart dalin po të kesh punuar.

— Ky çuni, mami, pse dy këmbë paska,
Tamam si harabeli dhe laraska?

Dhe si qëndron veç me dy këmbë rrugës,
A s'e rrëzon kur ngrihet erë e jugës?

Po kokën si e mban çdo çast përpjetë,
A nuk i lodhet fare kjo e shkretë?

— Kështu e kanë njerëzit, zemra ime,
Ne bashkë rrojmë e kemi ca ndryshime...

I tha mamaja vëçit kureshtar,
Duke përtypur gjethe edhe bar.

— Kështu e kanë vëçat — thoshte çunë
Dhe ecnin tok të katër pas një lumi.

1976

E DREJTA DHE E SHTREMBRA

Një pishë e shtrembër në përrua
I tha një pishë krahëgjate:
— Sa keq, moj motër, më vjen mua,
Je kaq e bukur, kaq shtatlartë! —

— Pse të ardhka keq ty, moj e shkretë? —
— Po, ja, kur shkrep në qiell rrufe,
Kur sipër malesh fryhen retë,
E para digjesh ti mbi dhe,

Se shtati yt del mbi të tjerët
Dhe do të digjesh vonë a herët! —

Po pishë e gjatë i foli ftohtë
Dhe rrudhi ballë e vrëjti vetull:
— E unë s'rroj si ti në botë
E fshehur pas dikujt nën sqetull! —

Kjo fabull ka një të vërtetë:
Me frikë s'ke ç'të rrosh në jetë.

1957 — 1976

KUNGULLI

Një farë kungulli u lodh nga qarkullimi,
Nga qarkullimi bujqësor që dihet.
— Më hipën dhe mërzia dhe trishtimi,
Tensioni im po shtohet e po ngrihet!

Nuk qarkulloj, do rri veç në një arë,
Të qarkullojnë pjepri dhe shalqini! —
Dhe mbeti pesë vjet në vend kjo farë
Pas gardhit pranë një burimi.

Filluan kungujt vit për vit të dalin
Të vegjël sa një kumbull e domate...
Burimi që ia dinte mirë hallin
I tha: «po s'qarkullove, vate!
Do bëhesh farë e keqe dhe bastarde»!

1977

LUANI DHE MIU

Dhe kafshët sa e panë luanin ikën,
Se gjer në palcë u futi datën, frikën.

Veç miu i vogël fare nuk tronditej,
Me sy i ndiqte kafshët dhe çuditej:

— Çuditem si po ndodh, o miq, kjo punë,
Të trembesh nga një zdap i madh kaq shumë!

Të ishte ndonjë mace, e po mirë,
Po nga një buf si ky të rrish gjakngrirë? —

Nga kjo ka mbetur një proverbë e hershme:
Për miun vetëm macja është e tmerrshme!

1977

FILISTINI

balladë

Oda mbushur me kolltukë
Dhe me rafte e statuja,
Mbi qilimin butë-butë
Shkel në gishta guguftuja,

Shkel në gishta guguftuja,
Sjell filxhanin e kafesë,
Afsh i ngrohtë del nga druja
Si prej vatrës së teqesë;

Si prej vatrës së teqesë
Me përtim të vagëlluar,
Del nga push i sixhadesë,
Zbret në tylin shtruar-shtruar;

Zbret në tylin shtruar-shtruar
Tok me mallin nëpër faqe,
Shoku Zeqo i menduar
Është i lodhur e do paqe;

Është i lodhur e do paqe,
Se u tret për socializmin,
Po të kishte dhe mustaqe,
Do t'i digjte për marksizmin;

Do t'i digjte për marksizmin,
Si martir me gjak të ftohtë,
Po ç'e do se rehatizmin
Na e la kjo zuskë botë;

Na e la kjo zuskë botë
Mbi kolltukë e mbi qilime;
Shoku Zeqo hedh një gotë
Edhe kridhet në mendime;

Edhe kridhet në mendime:
Jeta s'qënka lëng në lugë,
Paska halle e mundime
Edhe ulur në kolltukë;

Edhe ulur në kolltukë
Do mendosh se ç'sjell sahati,
Se të dalin nëpër hundë
Dhe zullumi dhe rehati;

Dhe zullumi dhe rehati
Fluturojnë për së gjalli
Dhe nën këmbët e një shpati
Pret hendeku dhe kanali;

Pret hendeku dhe kanali,
Pret qysqia, sharra, druja
Dhe s'të zbret si zogë mali
Mbi qilimin guguftuja;

Mbi qilimin guguftuja
Tek këndon televizori,
Tek qëndron në raft statuja,
Tek mbush pjatën taratori;

Tek mbush pjatën taratori,
Tek këndojnë kanarinat,
Tek me gaz magnetofoni
I vërtit me vrap bobinat;

I vërtit me vrap bobinat,
Hajde, hajde, ç'mall e ç'këngë!
Jeta duket si lëndina
Mbushur lule pa një brëngë!

Mbushur lule pa një brëngë,
Pa qedere kraharori...
Edhe fshati ka plot këngë
Dhe këndon televizori;

Dhe këndon televizori,
Po lezetin s'do ta ketë
Si te muri i bardhë borë
Në odën time aq të qetë;

Në odën time aq të qetë
Tek aromën hap bifteku...
Ecë e bridh kur fryhen retë
Pas një brazde, një hendeku;

Pas një brazde, një hendeku,
Futur baltës, zhytur llucës,
Ecë e qaj me mall të mekur
Për llustrimin e këpucës;

Për llustrimin e këpucës,
Për pizhamet vija-vija
Do na dridhet cep i buzës,
Do na derdhet vrer zilia;

Do na derdhet vrer zilia
Për shkëlqimin e tribunës,
Obobo, halle mavria,
S'ju lan dot as lumi i Bunës;

S'ju lan dot as lumi i Bunës,
Po të ndodhë ajo që pritet...
S'e besoj!.. Jam qen i punës
Dhe s'jam laro i simites;

Dhe s'jam laro i simites
Dhe s'jam lake populake...
Shokun Zeqo mesi i ditës
Seç e gjen të ndezur flakë;

Seç e gjen të ndezur flakë,
Hapur sytë nga statuja...
Duke shkelur përmbi take
Vjen ta zbutë guguftuja;

Vjen ta zbutë guguftuja:
Zeço — paqe, Zeço — paqe!
Larg nga brenga, larg nga buja,
Bota qënka lëmsh pa caqe;

Bota qënka lëmsh pa caqe,
Ndaj ti heq për socializmin,
Po të kishe dhe mustaqe
Do t'i digjje për marksizmin...

Do t'i digjje për marksizmin!
Mjaft me profka dhe betime,
Se ne rrugën socializmit
S'do t'ia shtrojmë me qilime!

S'do t'ia shtrojmë me qilime
Dhe me cipëz prej statuje
Nën cër-cëre kanarine,
Nën sandale guguftuje!

Asaj rruge ne s'e shpjemë,
Ku ti gojën hap i mekur.
Socializmin ne e ngremë
Mbi beton, çelik e hekur.

Mjaft me ty «hero» i vjetër,
Po të zboj dhe nga ballada,
Se m'u ngjite përmbi letër,
Si në buzët marmalata!...

Hej, balladë, merr firomë,
Ty heronj të rinj të presin:
Bukur dinë të jetojnë,
Bukur dinë dhe të vdesin.

Unë ty s'të bëj pafshirë
Me ca Zeqo, byk e kashtë,
S'kam për ta aspak mëshirë
T'i përze e t'i le jashtë...

Dhe t'u shfryj me zjarr së largu:
Hej, ju bufa, ju gallofa,
Hajde mbushuni nga vargu,
Hajde shporruni nga strofa!

1975

BALLADA E RRUSH-RUSHITIT

*Tre mbretër morën një vendim,
Që Xhonit Kokërr Elbi,
T'i zhdukej fara me tërbim,
T'i humbte fare thelbi!*

R. Berns

1.

Çdo vit në vreshtë me babanë
Krasitnim tok hardhitë
Dhe zgjidhnim degë dhe fidanë,
T'i mbillnim prapë një ditë.

Të bëhej vreshta më e madhe,
Të rridhte gazi lumë;
Në but ta hidhnim dhe në kade,
Të kishim verë shumë.

Im atë rrushin përkëdhelte,
I thoshte: Rrush-Rushit,
Dhe me fidan në dorë qeshte:
«O Rrush-Rushit, buçit!»

Për Rrush-Rushitin një legjendë
Ngaherë më tregonte;
Bile kur çlodheshim nën pemë,
Legjendën ma këndonte:

«Tre kapedanë u inatosën
Me Rrush-Rushit Vreshtanë
Dhe me tërbim të madh vendosën
Ta fusin në hapsanë.

Lëshuan tok ferman e urdhër:
Të kapej shpejt jeziti,
Të shtypej në havan si hudhër,
I poshtri Rrush-Rushiti!

2.

Ndërtuan pash më pash hapsanën
Pa dyer, pa dritare:
— T'ia zhdukim krejt jezitit famën
Dhe zhurmën zullumqare! —

E ngritën burgun me dru lisi,
Mbërthyen tunxh e hekur,
Që nga hapsana Rrush-Rushiti
Të delte veç i vdekur.

Pastaj e gjetën dhe e zunë
Me kosh si egërsirë,
Me kosh në burg me vrap e shpunë
Të dergjej në errësirë!

Në prag të burgut kur arriti,
Tre kapedanët thanë:
— Si qen të ngordhësh, Rrush-Rushiti,
I mbyllur në hapsanë! —

3.

Qëndroi mes mureve të drunjtë
Dy javë Rrush-Rushiti,
Të tretën muret zu t'i tundë
Dhe burgu zjarr buçiti.

Dhe kapedanët plot potere
Ferman e urdhër dhanë:
— Ky Rrush-Rushiti duhet zjerë,
Si dashi në kazanë!

Po duhet zjerë dalngadalë,
Me pika të pikojë,
Që shpirti me mundim t'i dalë,
Pastaj të avullojë! —

Ndaj kapedanët ndezën zjarrë
Dhe flaka gjuhën qiti,
Kazanin në çengel e varë,
Të zjehej Rrush-Rushiti!

4.

U tund kazani me buçimë
Dhe kapedanët thirrë:
— O qen, ty gjakun do ta pimë
Se prapë nuk rri mirë! —

Dhe mbushën plot të tre filxhanët,
Në grykë lëngu zbriti...
U shkulën gazit kapedanët:
— Mbaroi dhe Rrush-Rushiti! —

Po kapedanët pinë shumë,
T'i merrnin hak jezitit:
— O le të rrjedhë poçja lumë
Me gjak të Rrush-Rushitit! —

Eh, Rrush-Rushiti ç'u tërbua
Dhe ngriti tramundanë,
Si trim i marrë lart u çua
Dhe kapedanët ranë...

I shkundi tre sahatë ashpër
Dhe kokat iu përpoqi,
I shtriu përdhe në qoshe bashkë
Dhe gradët iua hoqi!

I pari kapedan bërtiste,
I dyti iso mbante,
I treti kapedan nuk fliste,
Po fshinte sytë e qante!

S'i urdhëronin gjunjë e duar,
Mezi lëviznin gjuhën,
Se Rrush-Rushiti i tërbuar
Desh ta mbaronte punën...

U lutën shumë kapedanët
T'u ikte shpejt jeziti:
— Ne do përmbysim dhe kazanët,
Veç ikë, o Rrush-Rushiti! —

Po Rrush-Rrushiti orën priste,
Pastaj të ikte vetë,
Ta ndjente vreshtën kur ta thërriste,
T'i thosh:

— po vij, moj vreshtë! —

T'i thosh ç'e shtrydhën, ç'e munduan
Në bute, në kazanë,
T'i thosh ç'e kapën, ç'e valuan
Të mbyllur në hapsanë...

5.

Po kapëdanët fjalë hapën,
Se tok kishin vendosur,
Që Rrush-Rushitin do ta kapën
Në shkurt për ta varrosur.

Ky shkurti, koha e krasitjes,
Do shihte lemerinë!
Do vinte ditë e hargalisjes
Me Rrush-Rushit fatzinë!

Atij me thikë do t'ia prisnin
Në vreshtë krahë e kokë
Dhe me inat do t'ia vithisnin
Në varr të zi, në tokë...

6.

Dhe erdhi shkurti dhe e zunë,
Pa mbushur ende viti,
Ia prenë krahët dhe ia vunë
T'i kalbeshin jezitet!

Dhe fjetën mendjen kapëdanët
Dhe ikën të gëzuar:
— I lave, Rrush-Rushit, sahanët
Dhe s'ke për të jetuar! —

7.

Po prilli fryu në male e kreshta,
Rushiti krahët nxori,
Krenar e trim u ngrit në vreshta
Dhe zemër divi mori.

Pastaj në gusht i tundi veshët
Si shporta nëpër fletë,
Dhe çdo hardhi filloi të qeshte:
— Kam qënë e jam në jetë! —

8.

Dhe erdhën prapë kapedanët
Dhe prapë u inatosën,
Dhe prapë e futën në kazanët,
Në bute e vulosën!

Sërishmi tundi Rrush-Rushiti
Dhe bute dhe hapsanë;
Nga vojttja gjaku i buçiti
Dhe kapedanët thanë:

— Vëllezër, kapeni zuzarë,
Se na turroi oxhakun!
Dhe nën kazan t'ia ndezim zjarrë,
T'ia pijmë prapë gjakun! —

Dhe doli gjaku nga jeziti
Dhe kapedanët pinë,
Dhe përsëri nga Rrush-Rushiti
Të tre përdhe u shtrinë...

Ashtu të shtrirë, gjunjëvrarë
Filluan e t'i flasin:
— O Rrush-Rushit, o trim i marrë,
Largohu se s'të ngasim! —

Po kapedanët shpejt harrojnë
Dhe ngrënë kurthe lufte
Dhe Rrush-Rushitin e mendojnë,
E mbyllin nëpër bute.

9.

Po Rrush-Rushiti ngrihet prapë
Dhe hedh mbi ta shigjeta
Dhe batalionet dhe brigadat
I shton çdo vit në vresha...

Dhe shumëzohen kombinatet
Me bute për jezitin,
Caktohen ditët dhe afatet,
Ta varin Rrush-Rushitin.

Dhe merret rëra ku hesht deti
Dhe mblidhet nga çdo anë,
Të bëhen shishe, enë qelqi,
Faqore, damixhanë,

T'i mblidhet gjaku nëpër xhame
Rrufjanit kokëkrisur,
T'ia zbutin zemrën edhe xhanë,
Ta bëjnë të sajdisur...

Takohen shumë inxhinierë,
Teknikë dhe drejtorë,
Dhe laborantë dhe portierë,
Dhe plot degustatorë...

Dhe mblidhen mjeshttra të sprovuar
Mbi letra si strategë,
Që Rrush-Rushitit të tërbuar
T'ia njohin rrënjë e degë,

T'ia njohin lindjen edhe sojin
Dhe gjithë biografinë,
T'ia njohin trupin edhe bojën,
Qëndresën dhe fuqinë,

T'ia njohin vendin nga ka dalë,
Zullumet që ka bërë
Dhe t'i shënojnë dalngadalë
Me pe e me gjilpërë.

Dhe si e njohin mirë e bukur,
Fillojnë operacionë:
— Rushit, dil sheshit, ku je futur,
Se qefin ta tregojmë! —

Po Rrush-Rushiti ngrihet prapë
Dhe hedh mbi ta shigjeta;
S'e ndalin dot as dyllë, as tapë,
As zjarre, as raketa...

Dhe thotë: — Silluni me mua
Të matur, pa zullume
Në sofër qofshi a katua,
Bankete a bodrume!

Se po të silli mirë e bukur
Do mbeti të gëzuar
Dhe festa do t'u duket flutur,
Një flutur e kënduar!

Ju bëfsha mirë në gëzime,
Dolli për shokët ngrini,
Me ju do mbetet zemra ime,
Veç mendjen mos e pini! —»

10.

Kështu legjendat rridhnin-rridhnin
Nga buzët e tim eti,
Ku pjergullat bistakët lidhnin,
Ku kënga ime mbeti...

Im atë i ngjante Robert Bernsit,
Kur me legjenda fliste,
Megjithse vjershat e skocezit
S'i dinte dhe s'i njihte.

S'e njihte vjershën për një Xhoni,
Një Xhoni Kokërr Elbi,
Që dhe kazanët ta valonin
Atij i mbinte thelbi.

Siç thotë Bernsi i Skocisë,
Ky Xhoni bëhej birra;
Ia nxehte gjakun njerëzisë
Dhe zjente këngë e mirë.

Po Bernsi kurrë s'kish dëgjuar
Çudira prej jeziti;
Ky Xhoni ishte i tërbuar,
Po jo si Rrush-Rushiti!...

PLESHTI

poemë

1.

Pleshti me xixëllojën
ra në dashuri,
Pleshi xhuxh
dhe i zi.

Ky emrin e kishte Plluc,
I thoshin edhe Pleshtuc,
I ati emrin e kishte Prrështan,
I thoshin edhe Pleshtan.
I dashur lexues, mos qesh,
Kur emrin në pleshta ta gjesh;
Se xhuxha janë pleshtat vërtet,
Po emrin e kanë lezet...
E shihni si Plluci i zi
Ra brenda në dashuri?
Filloi akoma të nxihej,
Filloi akoma të ligej...
I ati e shihte e bëhej vrer:

— Pse Pllucit shëndeti s'i merr?
Pse Pllucit koka i dhëmb
Dhe dhëmbja e shpon si gjëmb?
Të ligur kaq shumë
s'e mbajmë mend kurrë,
Ka mbetur kockë e lëkurë!
Ç'më gjeti
mua të shkretin
plak,
E kam të vetëm,
jam bërë merak!

2.

Një natë i foli
ngadalë
në vesh:
— Çtë dhëmb,
Mos të hyri
një gjëmb,
O djali im
plesht?...
Nuk fliste
pleshti bir,
Nga xhami i dritares
veç bënte
sehir,
E bënte sehir
xixëllojën e bukur,
Meraku
në gjoks
i ish futur...

I ati pranë — në bisht,
I biri në gojë — një gisht,
Hiç!

— Oi,
 më lojti mënç
 djali,

Më gjeti
 halli!

Folë
 një fjalë,
 o bir!

Eh,
 vuan e bën
 sehir!

Djali hiç,
Në bisht!
Ç'ke,
 o biri im

 plesht,

Pse hesht?
Ç'të bësh?
Hidhu një herë,
Të nxjerr qederë,
Hidhu

 fësht
Dhe pësht!
Hidhu,
 të keqen babaj,
Se zura të qaj!
Babaj ka dëshirë
 të bëhesh

gaztor,

Të bëhesh
 aktor,
Të shkosh
 me shokët
 në shkollë,
Të ndjekësh
 Institutin e Artit,
Se ke edhe mendje
 të hollë,
Që është thesar
 i thesarit,
Se jemi një soj
 aq i vjetër,
Sa s'gjendet
 në botë
 soj tjetër.
Mjaft ndenje
 në xham,
O xhan!
Bëj fësht
Dhe pësht!

3.

Dhe Plluci
 tha:
— Baba,
 o baba! —
I foli Prrështani:
— T'u bëftë babaj,
 o biri im
 plesht,

Thuaja
babajt në vesht! —
— Baba
Prrështan,
Shiko
në xham!
Prrështani baba
e mori vesh
menjëherë
Dhe hop
në derë!
Mëndja i tha
se Plluci i tij
Kish rënë
brenda
në dashuri!
Ndaj ish
në merak,
Ndaj ish
në marraz,
Ndaj ish
në farmak.
Ah,
ç'qënka
kjo
dashuria!
T'u sjellka
vërdallë
shtëpia!
Të bëka mornica-mornica,
Sikur të mbushkan me spica.

Të bëka
 vend të mos gjesh,
 O plesht!
 Prrështani u ul në bisht
 Dhe ngriti një gisht:
 — Ah,
 ti dashke
 xixëllojën,
 Ta sjell
 sa të hapësh
 gojën! —
 — Atë e dua,
 baba,
 Dhe po nuk e mora,
 nuk ha!
 Ajo
 më pëlqen
 aq shumë,
 Sa fësht
 kërcej
 në gjumë
 Dhe hidhem
 në tra,
 Baba,
 o baba! —
 Dhe pleshtit bir
 në faqe
 lotët
 i ranë.
 I ati plesht
 i rrinte
 pranë,

I ati plesht
ia fshinte
lotët
e shkretë

Dhe qante
vetë:
— Të keqen
babaj,
Mos qaj,
Se edhe unë
lotët
s'i mbaj!

Jam plak
E bëhem
merak!

4.

Kapedan Prrështani
Rrëmbeu jataganin,
E tundi në erë
Dhe hop
në derë.
U nis në dyzet shtëpi:
— Im bir, Plluci, ka rënë brenda në dashuri;
Të mblidhemi
të bëjmë
kuvënd,
Plluci
për nuse
po mbetet pa mënd! —

5.

Dhe dolën
 nga vrima
 e postiqe e tesha
 Treqind pleshta
 e pleshtesha
 Dhe thanë:
 — Oi,
 o më i miri
 i pleshtave,
 Do shkojmë
 ta gjejmë
 nusen
 vreshtave.
 Ne,
 mblesët pleshta,
 s'të lemë
 të vuash,
 Mjafton
 që nuse
 të duash!
 Ku gjen ajo
 një djalë
 si ti
 topolak,
 Që hidhet
 hop
 në prak;
 Ku gjen ajo
 një burrë
 kaq namusqar,

Akrobat,
 kërcimtar!
 Ku gjen ajo
 një burrë
 që di kaq valle,
 Që ka fituar
 në tre festivale,
 Që ka marrë
 Tri herë
 çmimin
 e parë! —
 Tha pleshti baba:
 — Bah!
 Im bir
 po më nxjerr
 nga shtëpia,
 Ju pleshta,
 e dini
 ç'të bën
 dashuria!
 Të ngre
 edhe qimet
 përperjetë,
 Të bën
 të matesh
 me retë,
 Të bën
 të futesh
 në dhe,
 Bre!
 Ah,
 dashuria pleshtore,
 Mizore!

Dredhore!
 Të bën fësht
 Dhe prrësht! —
 — Tamam
 ashtu do të jetë,
 Kapedan Prrështan,
 i madh e i urtë,
 Ti ke
 aq të drejtë,
 Sa edhe neve
 na lëvizën
 pak trutë;
 Vërtet
 s'e lemë
 pa marrë
 Atë xixëllojën
 që bredh
 nëpër arë.
 Ajo do pranojë
 patjetër
 Të lidhet
 me sojin
 e vjetër.
 Ne kemi
 kulturë
 Dhe gjak
 të kuq
 nën lëkurë... —
 Kështu
 e kështu
 i thanë
 Prrështanit
 plak

Në dyzet shtëpitë
sa shkeli
në prak.

6.

Dhe u nisën
në vreshta
Treqind mblesë
pleshta!

Hopa,
Hopa,
Në driza,
në gropa!

Hopa,
Hopa,
Në hithra,
në shqopa,
Në sheshe,
në vreshta

Treqind
pleshta!

Merrja
këngës,
plesht,

Mos
hesht!

Të hapet
kënga
pleshtore

Në lugje,
 bregore:
«Ne jemi pleshta,
Ne s'kemi eshtra,
Përpara!
Ne — elastikë,
Ne s'kemi frikë,
Përpara!
Për kërcimtarin
Nusen ta marrim,
Përpara!
Një xixëllojë
Gosti do shtrojë,
Përpara!
Ne jemi mblesë
Me sy, me veshë,
Përpara!
Një xixëllojë
Do bëhet zonjë,
Përpara!
Jemi gaztorë
Në plot taborë,
Përpara!
Ne s'kemi gjumë
Se kemi punë,
Përpara!
Ne mirë rrojmë
Me thumb thumbojmë,
Përpara!
Ne prrësht kërcëjmë
Dhe frësht dëfcejmë,
Përpara!

Kush bje në gjumë
E shpojme shumë,
Përpara!
Kush fle në postiqe
Ka plot rreziqe,
Përpara!
Kush mban kolltuqe
Ne kemi huqe,
Përpara!
Kush dergjet shtrembër,
I dalim në ëndërr,
Përpara!
Ne jemi pleshta,
Ne s'kemi eshtra,
Përpara!
Përgjojme natën,
Të kallim datën,
Përpara!
O fis pleshtor,
Thumbo e korr,
Përpara!
O soj ziosh,
Mos rri bark bosh,
Përpara!
Sulmo çdo prak,
Jeto me gjak,
Përpara!

7.

Dhe u takuan
pleshtat

Me xixot
në vreshtat.
Dhe qindra
xixa
shkëlqenin
në fletë
Plot jetë.
Dhe vesa
nxirrte
ylberë
të kaltër,
Dhe sheshi
lëshonte
tinguj
të pastër,
Si gota
me xham
të kristaltë.
Xixëllojat
me yje
në ballë
Dhe xixot
me yje
në gjokse
Këndonin
e hidheshin valle
Të zënë.
për dore
si shokë
e shoqe.
Dhe vreshta
krejt vetëtinte

E gjelbër,
e kaltër,
e bukur
Si krahët
në flutur...
Nga dritat
pleshtat
dolën
në shesh,
Tamam siç ishin
xhuxha,
korozinj
si lesh.
Dhe thanë
pleshtat
me vete
pësh-pësh:
«Uh,
këtu,
sa qënka
shëmtuar,
ç'të bësh!
Mes kësaj drite
të keqe
mendimet
të humbin
Dhe s'ke ku ta futësh
as thumbin!
Kjo qënka
një dritë
kaq e pështirë,

Ne jemi
 më mirë,
 Se kemi
 përreth
 errësirë.
 Atje mendimet
 s'na humbin
 Se kemi ku futim thumbin!
 Këtu e paskan
 me lepe
 e peqe,
 Uh,
 ç'atmosferë
 e keqe!
 Po nusja jonë
 e mirë
 Do vijë
 me ne
 në errësirë.
 Shpëtimin
 e saj do ta gjejë
 Në botën
 pleshtore
 me gaz
 do dëfrojë!»
 Kështu
 u takuan
 me treqind
 xixo
 e xixëlloja...
 Tha pleshti i madh:

— Plesht,

thoja! —

Dhe foli

më i vjetri

nga pleshtat

puff,

çuff:

— I biri i kapedan Prrështanit të dëgjuar
Pardje me vajzën tuaj qënka dashuruar.
Ju kapedan Prrështanin do ta njihni
Më mirë akoma, kur krushqi të lidhni.
Krejt fisi ynë mburret me Prrështanë,
Ai lufton me shtatë jataganë!
Po njërin jatagan e mban në dhëmbë
Dhe gjashtë jataganë mban në këmbë.
I biri i tij Plluci mëson për artist
Qëndron me këmbë lart, po dhe në bisht!
Po kapedan Prrështani ka çifliqe,
Një mijë centimetra vend postiqe,
Jo centimetra thjesht, po katrore,
Që mund të rrojnë pesëqind tabore;
Ka katër milion milimetra vend minderë,
Ku pret me qindra mijra miq me vlerë.
Pardje kish ardhur prift i tartabiqeve
Dhe mbeti i hutuar prej çifliqeve
Dhe piu në një minder raki të kuqe,
Se edhe prift i tartabiqeve ka huqe.
Dhe kapedani erdh më qef prej miqve,
Premtoi të merrte fenë e tartabiqve,
Po prifti mori vetë fenë e pleshtit
Dhe mbrëmja fluturoi në qiell të qejfit.
Po ju s'e njihni kapedan Prrështanë,

Që prifti tartabik i dha dy jataganë...
Kjo ishte biografia e Prrështanit,
Treguam shkurt që mirë mend ta mbanit,
Se po të doni, flasim dhe më gjatë,
Po do na duheshin tri ditë dhe një natë...
Me kaq ia bëjmë fësht
Dhe pësht!
Prandaj

ne erdhëm
në vreshtat,
Se duam të bëjmë
krushqi;
Më i miri
nga pleshtat
Ka rënë
në dashuri;
Ka rënë në dashuri
e nuk ha
e nuk pi,
Nga mendja
s'e heq
çupën
tuaj
Dhe
hop
vuaj!
Ne Pllucin e kemi
yllin
e pleshtave,
Ne Pllucin e kemi
armik
të gënjeshtreve.

Plluci
çdo natë
kush fle
nën jorgan,
E pret
me jatagan!
Se ka
trimëri të marrë,
Kreshnik
si ai
s'kini parë!
Po u fut
nën jorganë,
Për nder,
bën hatanë!
Po u fut
në postiqe,
Ecë pa
hiqe,
Vdiqe!
Po t'u ngjit
në kurriz,
Të shpon
si muriz!
S'më bie
të mburrem
se jam
modest,
Po ju
e dini
se ç'domethënë
plesht!

Dëgjuam
se çupa
juaj
është e ndershme
Dhe ruan
ca zakone
të hershme;
Ne djalin
e kemi
xhevahir
Dhe shumë
nikoqir,
Nuk prish
asnjë pare,
Kur shkon në pazare.
A, ka edhe huqe,
Pi verë
të kuqe,
Po pare
s'prish
kurrë,
Se pi
në lëkurë!
Pastaj
di kaq
valle
Dhe ka fituar
në tre
festivale
Dhe ka marrë
Tri herë
çmimin
e parë.

E dimë
 se çupa juaj
 e rritur
 në bregore,
 Do jetë e denjë
 për vatrën pleshtore,
 Do jetë më ngrohtë
 diku në postiqe
 se sa në vreshta,
 Alegro do shkojë
 se ne jemi pleshta,
 Artista
 të shkathët,
 të zgjedhur,
 Me titull:
 të «Hedhur».
 Dhe hidhemi
 hop!
 Ta pimë,
 pra,
 plot,
 bromb!
 Ne ju nderojmë
 si sua,
 Që kur se duam
 një grua,
 Vërtet ju s'ini
 aq trima
 Dhe s'dini
 të futi
 në vrime,

Po kini

zakone

fisnikë

Dhe pikë!

E jepni,

E marrim

Sa kemi

beharin!..

8.

Kështu tha

më i vjetri

i pleshtave

Dhe hop

kërceu

vreshtave

Dhe përr-përr-përr

fletët

Në degët. . .

Treqind xixo

e xixëlloja

dëgjonin

Treqind pleshta

përgjonin.

U ngrit

e tha

më i vjetri

xixo

në vreshta:

— Ju falemnderit,

o pleshta!

Më mirë
ju pyesni
nusen
se ç'thotë,

Se fjala ime
do jetë
e kotë.

Ne s'japim e s'marrim
me mblesëri,

Ne japim e marrim
me dashuri.

I bëni kapedan Prrështanit selam,
E dimë që ka jatagan,
Po ne zakonet tona i mbrojmë
Dhe çupën e pyesim kur e fejojmë. —
Pastaj më plaku xixo thirri çupën sheshit,
Se donte t'i përgjigjej pleshtit:

— Xixi e bukur,
Eja, ku je futur! —

Dhe erdhi dalngadalë në shesh Xixia,
Rrethuar nga kurora me shkëndia.

Dhe gjithë sheshi ndriti dhe më shumë,
Dhe rrezet bënë valë si një lumë.

Dhe pleshtat-mblesë vesh më vesh seç thanë:
«Çuditemi me kapedan Prrështanë!

Nuk qënka kaq e bukur kjo Xixia
Na paska ca gjerdanë me shkëndia.

Pleshteshat tona janë më të pashme,
Xixia qënka shumë e javashme.

Pleshteshat tona sa t'i shohësh hidhen
Dhe këmbët si këtyre nuk u lidhen;

Kjo s'paska turp, kjo rri e të vështron,

Kjo kushedi sa burra dashuron.
Ky kapedan Prrështani s'e ka mirë,
Që merr një imorale për të birë!
Ne kot e mburrim fisin e këtyre,
Ç'të bësh! Në valle do kërcesh, po hyre»!
Dhe u dëgjua zëri i Xixisë:
— Përse më thirrët, shokë, prej shtëpisë? —
Ahere më i vjetri xixo tha:
— Më i miri i pleshtave ka shtëinë sevda! —
Dhe mblesët pleshta

mbajtën vesh

xixëllojën,

Se ç'fjalë do të thosh,

kur të hapte

gojën.

— Plesht?

S'dua

t'ia shoh

bojën!

Se unë

kam Xixanin

tim

Në fluturim.

Xixanin

tim e dua;

Një Plluc

s'i vjen

as gjer në thua!

I thoni kapedan Prrështanit,

Se unë s'bëhem plaçkë e dyqanit.

Sikur ta marrë vesh Xixani im,

Do derdhet përmbi mblesët me tërbim.

Xixani sonte ka një konferencë
Dhe flet për dituri e shkencë.
Sikur të ndodhej sonte, mor të mjerë,
Do bëhej plot rrëmujë dhe poterë!
Po ikni sa pa erdhur vrap Xixani,
Se flakë do të ndizet krejt mejdani! —
Mbaroi Xixia fjalën dhe ktheu krahët
Dhe mblesëve u erdhi shumë tharët.

9.

Treqind

mblesët-pleshta

Në vreshta

Me treqind

xixot

u zunë

me fjalë:

— Na falni,

po qënki imoralë;

Ju s'paski zakone

me kripë,

Se s'paski

cipë!

Ju qënki

konservatorë,

Po hajt,

do na bini

në dorë!

Ju paski një Xixi të ligë,

Ta kishim ne, e vinim shpejt në thikë!

Ju qënki
vërtetë
truthatë,

Ju heqin
për hunde
gratë!

Përr,
Përr,
Për perëndi,
Hiç,
Hiç,
Hiç s'lidhim krushqi!

Fat,
Fat,
Fat qënka për ne,
S'u,
S'u,
S'u lidhëm me fisin tuaj me fre! —
Dhe ikën

mblesët-pleshta
Nga vreshta.

Hopa,
Hopa,
Në driza,

në shqopa,

Hopa,
Hopa,

Në brazda,
në gropa!

Dhe këngë
s'këndonin,

po shanin

Dhe nganin:

— Hajvanë,

Hajvanë,

Ah, që s'u kemi

Diku

nën jorganë,

Ah, ç'do t'u bënim

me jataganë!

Ah, që s'u kemi

Diku në postiqe,

T'u shponim

në vithe!

Na zutë

veshët

gër-gër e gër-gër,

Po dimë dhe ne

të bëjmë

përr-përr!

Hopa,

Hopa,

Në sheshe,

Në vreshta

Treqind

mblësë-pleshta!

10.

Dhe erdhën

te dhëndri

tym,

Të zinj
 si gjym.
 Të treqindët
 u shtruan
 në postiqe,
 I thanë
 të parit:
 — hiqe!
 Hiqe
 llafin
 nga goja,
 Ç'na tha
 xixëlloja!
 Dhe foli
 i pari:
 — O më i miri i pleshtave,
 Mos u marto
 me atë
 që bredh
 vreshtave.
 Ajo
 njëzet e ca burra
 ka ndarë,
 Ajo
 njëzet e ca burra
 ka marrë,
 Ajo
 farmak
 e ka gojën
 Dhe tha
 se pleshtit
 s'ia shihte dot
 bojën!

Ajo
 na qenke
 një zuskë
 Me krushk
 e me krushkë!
 Ajo
 na qenka
 një ashkël
 e hedhur
 Me bisht të përdredhur!
 Ajo
 nuk paska
 as nder
 as respekt
 Dhe kurrë
 me të mos u mpleks!
 Ata
 nuk qënkan
 fisnikë
 Dhe pikë! —
 Iu ngritën mustaqet
 kapedan Prrështanit
 Dhe dorën fap
 jataganit:
 — Prrësht,
 Frrrësht!
 I preva,
 I griva,
 I shtriva!
 Prrrësht,
 Frrrësht!
 Ca palo xixo që s'kanë seç hanë,

Të shajnë kapedan Prrështanë?
Ca palo xixo bilmesa
Më fyen mblesë dhe mblesa!
Prrësht,
Frrësht!
I shtriva,
I griva!
Dëgjoni, o burra, të fisit tim pleshtor,
Harram e paçi gjakun njerëzor!
Na erdhi koha, o Plluc,
Ta bëjmë sheshin nga gjaku të kuq!
Ta marrin vesh anembanë
Se ka kapedanë Prrështanë!
Prrësht,
Frrësht!
Kam priftin tartabik
Mik.
Bekimin e tij me vete e kam
Këtu në jatagan!
O prifti tartabik,
Që hëngre e pive me mua tri netë,
Ma jep dhe njëherë bekimin me vete!
O prifti tartabik,
O mik!
Uroje së largu kapedan Prrështanë,
Të bëjë hatanë!
I shtriva,
I griva!
Një zuskë
që bredh
vreshtave,

Të shajë
 sojin
 e pleshtave? —
 Kur dëgjoi
 pleshti bir:
 — Firr!
 Ah, si s'e kam,
 Këtu nën jorganë!
 Fap,
 jatagan!
 Baba plesht
 Mos hesht!
 S'e dua
 për nuse
 Se ka plot
 minuse!
 Nga nusët
 kam frikë,
 Pikë!
 Të kapim,
 Barkun
 t'ia hapim! —
 Tha pleshti bir
 Dhe
 firr!
 Dhe
 hop!
 Në shkop!
 Tha pleshti baba:
 — Plesht bir,
 Bëj sehir! —

Dhe
hop
në tra!

Pësht
Dhe fësht!

11.

Dhe u nisën
të kapin
xixëllojën

Që s'donte t'ua shihte
bojën,

Që shau
vreshtave

Sojin
e pleshtave.

Plesht bir,
plesht baba

Nga!

Ikë

Pa frikë!

Fap,

Rrugën hap!

Bumb

Si plumb!

Shaj,

Kusur mos mbaj,

Të keqen babaj!

Hopa,

Hopa,

Në gurë,
Në gropa!
Puf!
Yxhym me duf!
Ah,
Xixëllojë,
T'u thaftë

ajo
gojë!

Firr!
Bëj sehir!
Plaç
Në daç!
Qesh
Në shesh!
Dhe kapedan Prrështani me furri
E nxori pallën nga këllëf i zi,
U hodh e thirri zymtë mbi një thanë:
— Pa dilni shihni kapedan Prrështanë!
Se kapedan Prrështanë me të birë
Ju ende nuk e kini njohur mirë.
Ku je, o fis i dritës lajkatare,
Që po m'i prish gëzimet familjare!
Ku je, o fis i djajve imoralë
Pa din e pa iman në ballë;
Ku je, o fis me xixa i dreqosur,
Ky jatagan qysh sot e ka vendosur
Të bëhesh shkrumb pa llaf e pa mëshirë,
Ose të vish me pleshtat në errësirë!
Të bëhesh rob i kapedan Prrështanit
Dhe yzmeqar nën teh të jataganit.
O fis shejtan, ma nxirr në shesh Xixinë,

T'ia bëj me vrima gjoksin dhe turinë,
Xixinë që pati sy e faqe
Të shante Pllucin, trimin me mustaqe,
Dhe bashkë me një laro të harbojë,
Me një Xixan, një karafil me bojë!
O ju, dëgjoni kapedan Prrështanë,
M'i nxirrni shpejt Xixinë dhe Xixanë
T'i shoh kur Plluci im në shesh t'i therrë,
T'u pijë gjakun dhe t'u marrë erë! —
— Baba Prrështan — tha Plluci menjëherë —
Do t'i thumboj, po nuk do t'u marr erë,
Se po i mora erë, më teshtihet
Dhe kur teshtij, më flihet! —
— E, mirë, Plluc, kjo hiç nuk na prish punë,
Mos i merr erë, se teshtij dhe unë!
Mos thirrë, se ky vend ka vesh spiuni
Dhe na lëshojnë erë e na merr gjumi!
Pësht,
Shët!

12.

Kur heshti pakëz kapedan Prrështani,
U derdhën mijra xixa si tufani,
Tufani ish prej drite aq të bardhë,
Sa dukej edhe qimja në një dardhë,
Sa dukej dhe gjilpëra mes një sheshi,
Sa dukej dhe mustaqja e një pleshti.
Dhe kapedan Prrështani i hutuar
I zuri sytë shpejt e shpejt me duar
Dhe tha i dëshpëruar dhe i gjorë:

— Këta rrufjanë kanë prozhektorë!
 O Plluc, mbulo me duar të dy sytë,
 Që dritë e poshtër sonte mos na mbytël! —
 — Lele, bobo, — tha Plluci — s'dua nuse,
 Më mirë haj të futemi në puse!
 Lele, o babi, ç'deshe që na vdiqe,
 Të shkojmë dhe të hyjmë në postiqe! —
 — Pusho, mor Plluc, se trimi kurrë s'qan
 Se edhe qorr, do grij me jatagan! —
 Sa vinte drita, bëhej më e madhe
 Dhe llamburitnin vreshta dhe livadhe.
 Në mes të dritës derdhur si tufani,
 Qëndronin tok Xixia dhe Xixani.
 Dhe mijra xixo shkrepnin, vetëtinin
 Dhe shpatat krejt të bardha lart i ngrinin.
 U ndje një zë i mbushur plot me dritë
 Dhe natën me rrëmbim e bëri ditë:
 — Ti kapedan Prrështani ku ke hyrë,
 T'i shohim dhe mustaqe dhe fytyrë!
 Të dogjëm shkrumb po hodhe dhe dy hapa,
 Se fisi ynë kurrë s'kthehet prapa! —
 Dëgjoji me dhëmbje kapedan Prrështani
 Dhe iu fundos këllëfit jatagani.
 I tha të birit Plluc me shpirt të gjorë:
 — Ah, s'ke ç'i bën, se kanë prozhektorë! —
 Po xixot e dëgjuan dhe i thanë:
 — Ne prozhektorë kemi gjokset tanë!

13.

Dhe kapedan Prrështani me të birë
 Ia nisën vrapit shpejt në errësirë.

Po duke ikur panë një shkëndijë,
Që ra në mes të barit në një brinjë.
Dhe Plluci thirri me zë pleshti,
Me gaz të madh sikur ç'e gjetu:
— Baba,

e kapëm
xixëllojën,

Që s'donte
të na shihte
bojën! —

Baba plesht,
Bir plesht,
Hop
në shesh,
Qesh!

14.

Ah,
ajo
s'ish xixëllojë,
po shkëndijë
oxhaku!

U dogjën
pleshtat,
biri
dhe plaku...

1970 — 1976

III. KËNGA E KOMUNISTËVE

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

Second block of faint, illegible text, appearing to be a continuation of the document's content.

III. KONGRES KOMUNISTEVE

Main body of faint, illegible text, likely the primary content of the document, possibly a report or speech.

KOMUNISTËT

poemë

1.

Kalon një kohë

e duke udhëtuar

Mes vargjeve e këngëve të mia,

Tek ju

qëndrojmë

i heshtur,

i menduar,

Si udhëtar

i kthyer

tek shtëpia.

Dhe ndjej

se ju

kudo

më mbani vesh:

Se ç'këngë ngriti shoku juaj, vallë,

Tek brodhi

mal më mal

e shesh më shesh,

Tek fjeti
 në kantiere e mullarë,
 Tek rrugën mori
 tej diku
 në botë
 Larg vatrës prindërore dhe oxhakut,
 Tek heshti
 i trishtuar
 mbi një gotë,
 Kur mendja
 fluturoi
 me vrap
 te praku...
 Dhe gjoksi zemrën time zë e shtrydh:
 Mos vallë vargjet
 vlagën nuk e kanë,
 Mos vallë vargjet
 kanë zënë ndryshk?
 Vaditmini,
 vëllezër,
 në m'u thanë!
 Në se mes tyre
 fshihet
 helmi i verdhë,
 Siç fshihet një kapsollë nëpër prush,
 Më shkundni rreptë
 drithma të më zerë,
 Ma vishni
 në surrat
 me grusht!..
 Mos druhi
 se më hipën pesimizmi,

Mos trembi

se vras veten si bohemë;
Kështu na qënka thënë,

komunizmi
Nuk dashka
tar-na-na
nëpër poemë!

2.

Kalon një kohë,
e shoh

se bota juaj
E tëra s'hyri dot
në vargun tim;

Ahere
ankthi më pushton e vuaj,

Ahere
zhytur rri në dëshpërim

Dhe them:
në djall të vejë poezia,

Kur s'ngrihi ju
në vargje
si legjenda

Me madhëri
epoke,
historie,

Të thinjur
e të rinj
si jeta.

3.

Nga dolët ju,
nga erdhët ju,
vëllezër,

Mes maleve
e shpateve
hanxharë?

Ju s'kishit
ndonjë filozof me mjekër,
Që t'ju drejtonte
gërxheve
shqiptarë.

Ahere
filozofët
pinin kafe
Në bar
«Kursal»
a restorant
«Evropa»,

Me krëhër italian
krihnin mustaqet

Dhe qeshnin
e tregonin anekdota.

Ahere
filozofët
psherëtinin:

«Oh,
jeta!
Ç'domethënë
kjo zuzare?»

Dhe hapnin

gojën

në dremi

e flinin:

«Allah

e Krisht,

na shkoftë

puna

mbarë!»

4.

Nga dolët ju?

Ju s'patët

historianë

Të zverdhur nga reliket në arkivë,

Se historianët

rrinin

në mejhane

Dhe çmalleshin

me vithet e çengive.

Ndërsa

në mal

të ritë tonë

vyshkej

Dhe nëna

s'kishte gji

për kalamanë

Dhe burrëria

për ca misër

ndryshkej

Dhe gjethi kalbej

sipër në muranë;

Ndërsa
 në gjole
 ethet
 drithërinin,
Peshonte
 burri
 dyzet kilogram,
Korriku
 në dyshek
 e fuste dimrin
Dhe varret
 në varreza
 s'zinin bar.

5.

Në tokën e munduar
 vërshëllente
Kamxhiku
 tok me vojtjen
 e me erën;
Hajduti pasanik
 mbi barin
 shkelte
Dhe vidhte
 muskujt,
 nderin
 dhe pranverën...
Çatitë
 s'dukeshin
 nga natë e rëndë,

Dritaret
s'dukeshin
nga errësira,
Dhe zogjtë
flinin
futur nëpër pëndë
Dhe cicërimat
shuheshin
të mpira.
Kish zënë nata
palcëzën e pemëve,
Kish zënë nata
zemrën e kujtimeve,
Kish zënë nata
vargjet e poemave,
Kish zënë nata
lëngun e blerimeve.
Nën peshqit,
karavidhet
e mushkonjat
Këneta
lloçoqiste
turbull-turbull,
I kishte marrë
muzgu
xixëllonjat
Dhe në krater të gërshit
i kish futur.
Gërmadhë e kalbur
mbushur myk të vjetër
Në gjakun njerëzor
po shtrinte
napën,

Vetmira
e shkretira
kish në zemër,
Gjarpinjtë
kishin marrë
egër
arpën...

6.

Dhe shekulli
ahere
ish ngarkuar
Me bomba,
plumba,
topa
dhe helmata,
Vërtitej
gjithësisë
e rënduar
Me hekur,
tanke
e fitil
planeta.
Vraponin
aeroplanët
botës mbarë,
Vraponin
trenat
plot gjësim
e frikë,

Ngarkuar
me rekrutë
e ushtarë,
Ngarkuar
me fantazma
dhe mehitë.
Të dukej
se planeta
do vërtitej
Pa njerëz,
veç me kocka
paskëtaj
Dhe dielli
mbi gjëmadha
do të ngjitej
Në qiell
plot me dhembje
dhe me vaj.
Por jo!
Njeriu
akoma
nuk kish vdekur,
Njeriut
në dorë
i vetëtinte
palla
Dhe ziente
«Internacionalja»
nëpër shekull
Mbi hekur,
tanke,
bomba
e kokalla.

Ahere
 ju u ngritët
 për të mbjellë
 Në zemrat flakë
 farën
 komuniste,
 T'i hidhnit
 natës
 veç një grusht me djellë,
 Mikrob i saj
 në gjakun njerëzor
 të vdiste.

Në gjoks
 të barrikadës botërore
 E çonte grushtin
 rreptë
 Shqipëria
 Dhe tingujt
 «Internacionalja»
 në llogore

I niste
 të përflakur
 nga liria.
 Dhe trup i tokës
 shpuar
 e gjakosur

Me plumb
 të mitralozëve të huaj,
 Si trupi
 i një vajze të plagosur,

E thithi
pambarim
ozonin
tuaj...

7.

Nga dolët ju,
tregojnë
vetë
malet,
Tregojnë
rrugët,
sheshet e qyteteve,
Ku bridhnin
varfëritë edhe hallet,
Ku shtypte
shpinat
peshë e rëndë e derteve,
Ku shkelte
çizme e huaj
në kalldrëme,
Ku kish çdo vrimë gardhi
bajonetë,
Ku merrte flakë
gruri i ri
në lëmë,
Ku qanin
për të zotin
qetë.

8.

Nga dolët ju?
Ju s'mbitë
nga mërzitë
Mes ballosh
në sallone a bankete,
Siç mbijnë
nga mërzitë
sot
hipitë,
Që fryjnë
nëpër ishuj
e qytete.

9.

Nga dolët ju
tregojnë
kovaçanat,
Që mbetën
në muzera
si relike;
Tregon
shtëpi e vogël
në Tiranë,
E vogël
si kaike...
Po kjo kaike
çau një det
epoke,

Se kishte
mjeshttra
bijtë e kësaj toke,
Ndaj kurrë nuk u mbyt
mes dallgëve,
Ndaj kurrë s'u fundos
prej plagëve.

10.

Vajtuan
«baballarët kombëtarë»:
«Lele!
Ai ju mblodhi
në kaike
T'ju mbytë,
o çiliminj
të marrë,
Lele!
fëmijë
të etur
për rreziqe»!
Ndërsa
kaikja
çau,
u bë torpedë,
Paçka se zjente
bota
nga stuhia,

Paçka se zjente
qielli
nga rrufetë;
Se kush u mbyt,
e shkrojti
historia...

11.

Ai që ju mbledh
natën e Nëntorit
Tridhjetetrevjeçar
ahere ishte,
Me vete kish
mësimet
e Tetorit
Dhe Marksini
e Leninin kishte.
Po «Kapitalin»
dhe «Materializmin»
S'jua shtroi
në tavolinë
si llokume:
«Ja,
hani
pak llokume
komunizmi,
Ja,
hani pak
dhe gjumë»...

Ai ju tha
se Marksi
dhe Lenini
Mësohen
nëpër krisma
mitralozësh,
Ku grykave
gjëmon
e pret thëllimi,
Ku derdhen
nga catitë
blozësh.
Kështu
ju tha
atje
rreth asaj
vatre
Në një shtëpi të vogël
në Tiranë,
Kur ndezi
komunizmin
atë natë
Në qiellin
shqiptar
me tramundanë.

12.
Ai
dhe mund të rrinte
qetë e ngrohtë,

Të lozte
në «Kursal»
a hotel «Dajti»,
Bile të merrte
udhën
nëpër botë
Me një valixhe
nga t'i qeshte
fati.
Ai
mund të qëndronte
dhe në Francë,
Të priste
dhe të kthehej
për vakancë...
S'ka pasur,
vallë,
«revolucionarë»
Që hiqnin
në vakanca
këmbën
zvarë?
A s'ka të tilla
koka
që në botë
Shëtisin
me valixhe
e me çanta,
Mbi Marks
dhe Leninin
derdhin
lotë,

Në vend të pushkës
zbrazin
pjata?...
A s'ka të tilla
koka,
që nga Moska
Drejtojnë
gjer në Alaskë e Honolulu,
Tek hanë borshin rus,
tek brejnë kocka,
Tek Dusjes i lëpihen:
«Dusja,
ulu!»

13.

Të tillë
Enverin
nëna
nuk e lindi;
Rënkimin popullor
kur ndjeu ai,
Evropën e Parisin
e braktisi,
Kur malesh
vihej koka
në tepsi.
Atë e thërriste
dhembja popullore
Dhe ju kërkoi
në brigje e në male,
Dhe ju kërkoi
në pusët vajgurore,

Dhe ju kërkoi
në shpate e moçale.
Dhe etja
kur e mori
s'shkoi në «Dajti»,
Të pinte «kronenburg» a limonatë,
Po piu mes vapës
ujë
në gjurmë kali,
Tek ish mes jush
me ditë
e me natë...
Me të në ballë
çetave,
brigadave
Ne çamë katër dimra
të përgjaktë
Nën zjarrin
e mortajave
e kanonadave,
Në rrugën
e vështirë
e të gjatë...

14.

Kur qeverisnin
mbretrit
Shqipërinë,
S'kam qënë
as artist,
as vjershëtar;

Sikur të kisha qënë,
poezinë
S'ua kisha falur
kurrë,
gjer në varr...
Më mirë
trupin
baltrash
ta zvarisja,
I lodhur,
i munduar
dhe ulok,
Më mirë
krahët
gjer në bërryl
t'i prisja,
Se sa të belbëzoja:
«Rrofsh,
o Zog!»
Për Enver Hoxhën
këngë
thur
tërë jetën,
Se nëna ime
bukë i dha me dhallë;
Me të
në dhomën pa tavan
ne fjetëm,
Na puthi ne,
fëmijët,
mu në ballë.

Na puthi ne,
fëmijët e rreckosur,
Na puthi ne,
fëmijët e tymosur
Në tymin
e kandilit
e të pishës,
Të zverdhur
prej rignonit
e prej gjizës
Dhe pa
në sytë tanë
vetëtima,
Dhe pa
ata
që ngrenë sot turbina.

15.

Dhe pa
fëmijët,
bijtë e partizanëve,
Dhe pa
fëmijët,
bijtë e shamizezave,
Që nuk u ndriti gusha
prej gjerdanëve,
Po mbajtën dru
mbi shpina
ferrave,

Po ndreqën
 strehët
 e rrënuara,
Po hodhën
 farë
 në arat
 e shkretuara;
Vajtuan
 në minder
 të vrarët
 maleve
Dhe qumështi
 iu tha në gjoks
 prej halleve;
Po gjokset
 mbanin ëndrrat
 aq të bukura,
Që fluturonin
 gjeth më gjeth
 si flutura;
O ëndrrat
 e nënokeve,
 të mirave,
Që u dhanë
 bijve
 edhe bijave
Të pinin sisë
 plumbave
 e shirave,
Të pinin sisë
 tymrave,
 shkëndijave,

Shkëndijave
të arave
të djegura,
Thërrmijave
të misrave
të pjekura,
Po kurrë
s'thanë:
plaçi,
partizanë!
Me lot
e qumësht
plagët ua lanë.

16.

Fëmijë,
ku ta dinim ne
ahere,
Se vendi
do na thosh:
tani në dorë
Do merrni
banka,
trena,
buldozierë,
Fabrika,
ara,
varka
dhe vaporë...
Fëmijë,
ku ta dinim
se një ditëz,

Do piketonim
 Fierzë
 e Va Dejë,
T'i lidhnim
 tela
 Mokrës
 dhe Mirditës
Dhe maleve
 t'u thoshim:
 eh,
 me lejë?
Me lejë,
 male?
 Lernani
 t'ju çajmë!
Miliarda vjet
 diçka ju kini mbledhur,
Me xhevahire
 kini bark të majmë,
Na jepni
 xhevahiret
 mbajtur fshehur!
S'i duam
 xhevahiret
 për konakë,
Që muret
 të na ndritin prej stolive,
Se s'jemi bijtë
 e kontërve
 guakë,
Po jemi bijtë
 e komunistëve.

I duam
t'i shpërndajmë
nëpër popull,
Nga malet e Vermoshit
gjer në Dropull,
Se ne s'harrojmë
natën
me dëborë,
Kur ndau nënoja
gjysmën
e minderit
Dhe pranë vatrës
në odëzën e gjorë,
I shtroi
të flinte
tok me ne
Enverit.

17.

Ku jini ju,
o miqtë e mi
të mirë,
Dyzetvjeçarë
të djersirë,
Në uzina,
grunjra,
vreshta
e në misra,

Punëtorë,
 bujq,
 poetë
 e ministra?

Ku jini,
 miq,
 dyzet e ca vjeçarë,
 Që mbani
 në pëllëmbë
 Republikën,
 Që shtrydhni
 nga lumenjtë e egër
 dritën,

Që ndeshi
 në OKB
 me Amerikën?

Dikur
 ju bridhnit
 udhës
 pa këpucë,
 Ju thoshin
 partizanët:
 qeratucë!..

Ju kini qënë
 ndofta
 dhe çapkënë,
 Ndaj edhe trembeshin
 për ju memurët,
 Por shpirti i klasës
 kurrë
 s'ju ka lënë,
 Nga kraharorët tuaj
 s'u tund kurrë.

18.

Dikur

dhe unë

bëja marrëzira,

Dhe ndofta

marrëzish

kam qënë i etur,

Por shpirti

ka vrapuar

nga e mira,

Ndaj udhëve

djalosh i ri

kam mbetur.

Jam rrahur

dhe me shokët

në rrugica,

Kam lojtur

me shkopinj

në mes të jonxhës,

Kam hipur

nëpër dardha

e gorica,

Bile kam shkelur

mbi qitap

të hoxhës!

Kam shkelur

atëhere

kur qitapit

I thoshin

pleqtë

libër

perëndie,

Po unë
ia kam varur
qafës
cjapit
Me rrebelim
të madh
prej djalërie.

19.

Do thoni ju:
kur mbush
të dyzet vjetët,
Fillojnë
e thahen
fletët e hardhisë;
Vëllezër,
s'vyshken
gonxhet
edhe fletët,
Kur mbetet
shpirti i parë
i djalërisë!
Do thoni ju:
po mplakesh
në mendime,
Po bëhesh
dalngadalë
konservator,
Se vargjet
kanë ritëm, kanë rimë,

Se vargjet
kanë shpirtin
popullor...
Ky shpirt
të lulëzojë
varg pas vargu,
Pa vemëni
llagape
sa të doni!
Atë si simfoni
e ndjej
së largu,
E ndjej
si bubullimë
dhe jehonë.

20.

Ne,
komunistët,
jemi aq modernë,
Ne,
komunistët,
jemi novatorë,
Modernë janë
korpuset
që ngremë
Dhe novatore —
ç'fryte
nxjerr
kjo dorë!

Moderne janë
 vargjet
 dhe romanet,
 Kur komunizmi
 mbin në katër anët.
 I dua
 gjithë vargjet,
 gjithë këngët,
 Të matur,
 të pamatur
 e të lirë,
 Mjafton
 të kenë
 gazin
 edhe brengën
 E popullit
 të madh
 e zemërmirë.
 I dua
 gjithë modat
 e gëzimet,
 Që rruga
 si në festë
 le të qeshë,
 Mjafton
 të mos vërshojnë
 cikërrimet,
 Mjafton
 të mos marshojnë
 qafëleshët...
 Nuk dua
 të na humbin
 ëndrrat tona,

Që komisarët
gjokseve
na ndezë,
Ato
s'i ndërroj
me jakë
e pantallona,
Ato
s'i ndërroj
me dy-tri metra bezë...

21.

Rinia jonë,
zog
i kaltërsive,
S'e shuan
kurrë
ëndrrën
komuniste,
Këmbehen
modat
stinëve
e viteve,
Po ëndrra
nuk këmbehet,
veçse rritet!
O çupa
simpatike,
çupa-flutura,

Ju yj
 të vargjeve
 të matura,
 të lira,
 Për ju
 do gjejmë
 fundet
 më të bukura,
 Për ju
 do gjejmë
 basmat
 më të mirat
 Edhe sikur mos endin
 kombinatet,
 Do sjellim
 deteve
 dhe oqeanëve...
 Veç mos harroni
 nënëzat e ngrata,
 Që nuk i hoqën
 këmbët
 prej nallaneve;
 Veç mos harroni
 nënëzat e shkreta,
 Që mbanin
 një fustan
 të nusërisë
 Një gjysmë shekulli
 sepeteve
 të vjetra,
 Një gjysmë shekulli
 në kulm
 të pleqërisë!

Veç mos harroni
 arat
 dhe minierat,
 Ku balta
 edhe tymi i gurit
 tundet,
 Ku kokrra
 e grurit
 s'rritet
 në zharserat,
 Ku qymyrguri
 s'del nga
 minifundet;
 E dini se
 zharseja
 mbin nga gruri
 Dhe minifundi
 del
 nga qymyrguri?...
 Më falni
 që u bëra i mërzitshëm
 Dhe vargjet
 po i mbush
 me didaktikë,
 Me frymë
 agjitacioni
 të përditshëm,
 Fa abstraksion,
 po drejt
 e në praktikë!
 Po ndonjëherë
 duhet dhe praktika,

Që thellë
të kuptohet
poetika...

22.

Kalon një kohë
e duke u menduar
Për çka këndova
e shkrojta
vjet me radhë,

Më delni ju
përpara
të ngarkuar

Me shqetësime,
munde,
luftë,
halle.

Mes dhëmbjeve
të forta,
të gjakosura,

Ju lindi
komunizmi
nëpër zjarre,

Që dhëmbjet
në karvanë
të pasosura

T'ia fshinit
gjithë botës
shqiptare.

Dhe dhëmbje
s'kishte pak
kjo botë
e maleve;
Një gur të rrokullisje,
do dëgjoje
Rënkimin
kombëtar
si ankth të valëve
Në breg të detit
para se të agojë.
Por ju
përveshët krahët
dhe si buaj
Iu futët
Shqipërisë
lënë djerrë
Dhe në djerrinë
mbollët
jetën tuaj
Që s'ishte mbjellë
kurrë ndonjëherë...
Dhe njerëzit
për ju
në flakë
u hodhën,
Se patët
zemrat
njerëzore
hap pas hapi;
Dhe malet hijerëndë
frymë morën

Dhe mijra lule
ish-djerrina
hapi.
Urryet
fodullëkun,
pabesitë
Dhe rrënjët
ua kërkuat,
ua shkulët
Dhe te ky vend
i kaltër
dhe me dritë
Me maskarenj
në sofër
nuk u ulët.

23.

Nuk dua
të ndyj
vargjet
në poemë
Dhe emrin
e Hrushovit
të përmend,
Që zvarë
na u ngjit
si krimb,
si vemje,
Si vemje
mbushur
jargë
nëpër krënd...

Ia mbajmë mend
 bllokadat,
 djallëzitë,
 Të rënda
 e të egra
 e të ashpra;
 Ia mbajmë mend
 bërtitjet,
 llomotitë:
 «U shitët
 ju
 për nja tridhjetë
 aspra»!...
 Ky personazh
 më prish
 vargjet e mia,
 Se kush u shit
 e shkrojti historia...
 Dhe historia
 kockë e vështirë,
 S'tregohet me banditët
 zemërmirë!
 Hrushovin
 ia dha varrit
 pus të errët,
 Kapituj ruan
 edhe për të tjerët;
 Ndërsa
 ne ngrihemi
 në kaltërsitë

Të larë
me mëngjese
e me dritë!

24.

Eh,
ku e ngritëm ne
Atdheun tonë,
Gjëmimet
komuniste
le të thonë!
Ka shumë vjet
që dhëmb për dhëmbi
vemë
Me gjithçka
që marshin tonë
ndal,
Betimin
kemi bërë
që ta shpjemë
Patjetër
komunizmin
gjer në mal.
Premtimin ne ia dhamë
historisë
T'ia fshimë
vojtjet
popullit nga dolëm,
T'i vemë krahë
gjithë Shqipërisë,

Ndaj muskujt
edhe mendjen tonë
mbollëm.

Ne jemi
dhjetra mijra
komisarë,
Pas nesh
me qindra mijra
do të vijnë;
Ne dielli i komunizmit
na ka larë,
Ne ngremë
lart
në pedestal
njerinë.

Ne jemi
dhjetra mijra
komisarë,
Na zjen ndërgjegja
e klasës
në damarë,
Na zjen
si valë e madhe

Deviza jonë:
Rroftë
komunizmi!

heroizmi,

31 tetor 1971

NËNTORIADA

poemë

1.

I madhi Nëntor e hapi sërishmi ditën e parë,
Siç hap në gjoks këmishën njeriu i punës së madhe,
Ngre kokën e zjarrtë dielli mbi malet shqiptare,
Mirë se erdhe, byrazer i përjetshëm, mirë se erdhe!

Tomor e Cukal e Korrab e Gramoz e Kollatë
I vunë mënjanë festet e lashta me yje;
Mandilet e bardha i tund Adriatiku me natë
Dhe zjejnë si miliona fyej lisat e pishat në pyje.

Mbi supet e shoku-shokut i kemi duart e ngrohta
Dhe shkëmb në këmbë qëndrojmë me malet përjetë,
Mirëmëngjes, byrazeri i kuq, i lindur nga zjarri e shqota,
Mirëmëngjes, byrazeri i kuq, që mban në grushte rrufetë!

2.

Po unë me çfarë t'i pres agimet e tua, vallë,
Agimet e tua, ku ngjyey furçën dhe penën?
Partia më tha, si nëra ime, një fjalë:
Dërgo në Kongres delegate poemën!

Vështirë, vëllezër, të marrësh një barrë të tillë në shpinë,
Delegate poema nuk zgjidhet aq urtë e aq butë,
Se duhet ta mbajë si tesra e kuqe çdo varg pastërtinë,
Si tesra e kuqe të ngrejë kushtrimin në punë e në luftë.

Ta marrë në xhep delegati, pa rënë shigjeta e mëngjesit,
I ardhur nga tornot, nga arat, nga pushkët, nga skedat
shkencore,
Ta verë përkrah diskutimit të tij në prag të Kongresit
Dhe strofat e mira t'i hedhë me laps në fletore.

3.

S'ka ndodhur që mua agimi i Nëntorit zbritur prej shpatit
Diku të ma gjejë fletoren pa varg e poemë.
Do ngrihesha edhe sikur të dergjesha shtratit
Me age serumit të ngulura thellë në venë...

Se dua të flasë poema për muskujt, ëndrrat dhe mendjen
e artë

Të popullit tim që shkundi shekujt e rëndë
Dhe larë me bronc revolucionesh, i ngjitet shkallës së lartë
Pa shkarë në katet qiellorë një gisht, një pëllëmbë;

Pa epur e dredhur në rrugën e gjatë gjunjët e fortë,
Ngadhnjim pas ngadhnjimi, horizont pas horizonti,
Me faqe të ndritur ndaj gjithë njerëzimit në botë,
Ushtar komunizmi pa lojtur nga fronti.

4.

I flakti Nëntor ia hapi sërishmi cipën e pastër mëngjesit,
Siç hap flamuri ngjyrën e kuqe në shesh në Tiranë,
Siç hap Enver Hoxha raportin e madh të Kongresit
Tek ndihet trokitja e së ardhmes në gjokset plot tra-
mundanë...

E nesërmja i bart me vete dhe vitet që shkuan,
I bart në themelet e saj të patundur;
Si gurë kalaje ëndrrat kthyer në jetë i ruan
Në shekuj kristal pa myk, pa ndryshk e pa pluhur.

Ato i ndërtuan të rënë e të gjallë në male, lugina, qytete,
Atje tek një lule, burim, kovaçanë e shkollë,
Atje mbi një gur, mbi një trakt, mbi një fletë,
Atje mbi një vezme lëkure me rripa të hollë...

Atje nën një natë të rëndë si çadër betoni,
Nën shiun e hekurt të predhës e plumbit,
Vërtitëshin ëndrrat që nesër themelet do shtronin,
Vërtitëshin ëndrrat të bardha si krah i pëllumbit...

Ato përsëri nuk na lenë të qetë në rrugët e gjata,
Sado që të tjera të bukura ngritëm e ngremë;
Prandaj në raporte kongresesh shkruhen me shkronja të
arta,
Prandaj i skalisim në zemër, në gur, në poemë.

5.

Kur vjen ti, Nëntor, si fillimi i vitit na dukesh ngaherë,
Sikur na spërkat me rininë tënde në shpirt e fytyrë,
Sikur i pushton të gjithë muajt e tjerë,
Sikur u përhapet ngjyra jote e kuqe në ngjyrat e tyre;

Sikur më shtohen vitet e mi dhe dekadat e mia,
Se ngrihen mendimet dhe piqen mendimet,
Se ngjitet populli im dhe thinjet, rinohet dhe rritet Partia,
Ndaj rishtaz më dukesh gjigand me çastet e tu dhe agimet.

6.

Nëntori i fundit i urtë themelin e ka mbi të parin,
Nëntor më Nëntor themeli mbetet i tillë,
Themel me gurë të lidhur me hekur mburjtur në gjakun
e zjarrin,
Themel i ndërtuar ahëre kur bëhej çdo mal Termopilë;

Themel i ngritur ahëre kur vdekja kanoste çdo skutë,
Themel i ngritur me krahët dhe mendjet nga mjeshtrit e
rrallë,
Nga mjeshtrit e rrallë që s'fjetën kurrë në shtretër të butë
Dhe drejt llogaritën të mbanin tërmete mbi dhjetë e ca
ballë.

Prandaj sa herë që vjen mendojmë për rrugën e çelur,
Mendojmë si nxënës mësimet e tua t'i nxëmë,
T'i kthejmë në forcë, në bukë, në dritë, në hekur
Dhe lart si statuja të bardha mermeri t'i ngremë.

7.

Ne shpesh në vend të themi Nëntori, themi Partia,
Se vetëm Partia ta ngriti si mal pavdekësinë,
Se vetëm Partia ka bërë të zjefë me emrin tënd historia
Dhe viteve në emrin tënd t'ua mbledhë tok madhëstinë.

Dekadat kalojnë me luftë, mundim e përpjekje,
Ti mbetesh Nëntori i popullit me shpatën e zhveshur,
Që s'njeh gjuhëzim dhe zvarisje në pluhur për vdekje,
Po njeh veç ngadhënjime shqiptonjash me hasmin përleshur.

8.

O krahë shqiptonjash, më shpini një çast në Nëntorin e
parë!

E ndjej si gjëmon historia në dhomën time me libra e letër:
Ahëre Qemalë e Vasilë, që mbetën në shekuj në këngë të
bardhë,
Qëndronin si degët e lisit rreth Enver Hoxhës në odën e
vjetër.

Të gjithë të rinj me flokë pa thinjë, me flokë pa borë,
Të gjithë të dalë nga djepi i varfër i nënës me halle,
Të gjithë të rreptë e të urtë e në shpirt njerëzorë,
Të gjithë mendimin e ndritur të shkruar në ballë.

Po ç'bënin atje asaj nate, kur hidhte hapat e para Nëntori,
Kur jashtë vraponin hijet me ura në duart skëterrë,
Kur çmendej makina e luftës me mijëra motorë,
Kur lidhnin ushtarët anijet si bushtra në tokën e mjerë,

Kur shihnin në djepe fëmijët ëndrra llahtare,
Kur zgjasnin fytyrat mes telash me gjemba diku të burgo-
surit,
Kur prisnin pa gjumë nënat e zeza me ankth në dritare,
Kur toka s'i treste në varr të varrosurit?

Po ç'bënin atje asaj nate në pragun e dimrit të egër,
Të mbledhur në grusht si profetë legjendash të lashta?
Po merrej vendimi për shembjen e botës së vjetër
Dhe hidhej themeli i botës që vinte në shtigje të ashpra.

9.

Të nesërmen sheshet gjëmuar nga thirrjet e para,
Partia Komuniste Shqiptare delte përjetë në jetë,
Përjetë me armët e lara,
Përjetë gjeni i vërtetë!

Partia, sa lindi, nuk priti të tundej në djep nga dadot e
buta,
Nuk priti t'i zgjasnin në djep biberonin me qumësht,
Sa lindi i mbathi opingat e saj të lëkurta,
E hodhi supit dyfekun dhe çau mes furtunës!

10.

Po gjer atëhere në male njihej dhe përrallë e profetëve,
Që mund të mblidheshin tok e të bënin çudira,
Për shembull, ta thanin ujin e deteve
Dhe detet t'i mbillnin me mel e kumpira;

Për shembull, ta kthenin në akull njerinë,
Ngaherë ta linin mes akujsh në gjumë!
Për shembull, të zbrisnin nga qielli flori në luginë
Dhe lumin ta pinin të tërin në kupë si verën me shkumë!

Po s'njihej akoma legjenda e re e vërtetë,
Legjenda me emrin e madh Nëntoriada,
Që nesër do fliste për dyqind komunistë profetë,
Që popullit rrugën të parët t'ia hapnin për ditë të bardha.

11.

Në dhjetra Nëntorë, katër na shkuan në male,
Të katër të rinj partizanë me vezme në brez e nagante.
Të katër të rinj kordhëtarë me yllin në ballë,
Secili lirinë, që rritej çdo ditë, në duar e mbante.

I pari ia jepte të dytit, i dyti të tretit nën suferinë,
Ashtu siç ia jep mes deteve dritën fanarit fanari:
Ta mbash, byrazer, të kulluar lirinë,
Ta mbash, byrazer, komunizmin që ndezi i pari.

12.

Ta mbash të kulluar!

Kjo ishte dëshira dhe thirrja që delte nga çarjet e tokës,
Që delte nga gjiri i ndërgjegjes së njerëzve,
Që delte nga gjaku i tharë dhe hiri i kockës,
Që delte nga qielli i ëndrrës së brezave...

Ta mbash të kulluar, o bir i munduar!

Kjo ishte dëshira dhe thirrja e shekujve epikë malorë...
Në breza të tërë qëndroi jatagani në duar,
Po kurrë s'e vuri në jetë ëndrrën madhore.

Vraponte ëndrra.

Pas ëndrrës djemtë dhe vashat e maleve vinin

Sa linin shërgajtë në djepet prej druri.

Afrohej ëndrra, po kurrë s'e zinin.

Dhe toka i treste dhe emrat e tyre i ruante veç guri.

Kur ndizeshin luftra, protesta, stuhi, rrebelime,
Në ballë, me shpatën e lashtë, të lënë nga gjyshrit e lashtë,
Qëndronin të bukurit e nënës, të rritur me mall e mundime,
Po prapë në shpellat e maleve ëndrra humbiste si zogu i
kaltër...

13.

Të rënët me shpirt të lënduar kokën e ngrinin nga varri
Të shihnin dhe tokën dhe qiellin e ndezur
Nga shpata e predha e plumbi e zjarri:
A erdhi ëndrra që pritëm e ramë, vëllezër?

Nga toka e plasur delte trishtimi i hidhur:
Nuk erdhi, vëllezër, nuk erdhi, vëllezër të ngratë,
Se ëndrrën e mbajnë për shpellash të lidhur,
Të lidhur e mbytur në gjak, pabesitë, grabitjet, paratë...

14.

Dhe binte sërishmi muzgu i murmë mbi supet e maleve,
Gërvishte lëkurën e tokës parmenda e shkretë
Dhe zgjonte kujtimin e vojtjes dhe halleve
Dhe zjenin përbrenda djemtë, fëmijët dhe pleqtë.

Mundoheshin, de more de!
Ç't'i bënin barrës së rëndë të botës,
Që hekur rëndonte dhe krruste shpinat e varfra,
Që thyente trarët e ahut të vjetër të odës
Dhe gjurmët i linte në djepe, minderë e vatra.

15.

Dhe mpriheshin shpatat sërishmi në zjarr kovaçane,
Dhe ngriheshin prapë në gryka humnerash shqiptarët,
Taborrë e hordhi shkatërronin me princër nishane-nishane
Dhe kockat mbi kocka lëvrinin në varret...

Po vinte ëndrra në gjysmën e udhës e kthente kurrizë,
Po vinte liria në gjysmën e udhës e mbetej në udhë.
Nga dhjami rëndonin princër, bejlerë e vezirë,
Nga dhjami ënjteshin mbretër, hajdutë, përtacë e kukudhë.

Sërishmi të rënët nga varret kokën përgjakur e çonin
Nën qiellin me tym, mbi tokën me breshër
Dhe grykat e lashta me plagë rënkonin:
A erdhi ëndrra e madhe që pritëm, vëllezër?

Nuk erdhi, vëllezër, nuk erdhi, vëllezër,
Në rrugë ka gjemba dhe ndofta vjen nesër!

16.

Mos vallë në mote të egër dikush me zemër të nxirë
Mallkimin fatal e kish shkruar pa dhembje me dorën e
shtrembër,
Në pragun shqiptar të gjakosej ëndrra e mirë,
Në pragun shqiptar të mbetej ëndrra pa emër?

Jo, ëndrra nuk mbeti pa emër, ëndrra s'u lidh dot nga
prangat;
Kjo tokë e ruajti ëndrrën në malet si foshnjën në djepet,
Kjo tokë përzuri nga ëndrra e saj merimangat,
Kjo tokë i shtypi nga ëndrra akrepët...

17.

Më gjeni një vatër të lashtë pa bij e bija therrorë,
Më gjeni një brez të lashtë pa kockë të shpuar me plumba,
Më gjeni një grykë lugine pa shëmbur taborrë,
Më gjeni një degë borige pa zogj e pëllumba...

Më gjeni një muaj të vitit pa ngjarje epike e këngë,
Më gjeni një muaj të vitit të fjetur si ujë kënetë.
Çdo muaj qëndron përmendore në këmbë,
Të shkruar me gjak biografisë, të mbushur anketën me
jetë...

Po vetëm anketë e Nëntorit qëndron mbi anketat e tjera.
E shkruar me shkronja të zjarrta radhë për radhë:
Në Krujë, në ditën e njëzetetetë me shira e erëra,
Nëntori takoi Skënderbenë hipur në kalin e bardhë.

Në muret bedena-bedena vuri flamurin e lashtë
Pa hëna të ngrëna, pa çallma dhe bojra të huaja;
Dëgjoi Skënderbenë në sheshin e madh të kalasë:
«Lirinë s'e solla me vete, e gjeta mes zemrave tuaja»!

18.

Në Vlorë, në ditën e njëzetetetë, nën qiellin e vrenjtur,
Nëntori qëndronte, me flamur në dorë, në ballë
Përmallur, përlotur me sytë nga deti të tretur,
Me duar shtrënguar me plakun e madh, Smail Qemalë!

Pas pesëqind vjetësh takohej Nëntori i shkretë,
Me gunë të grisur me teh jatagani,
Me vetulla djegur nga flakët, baruti, rrufetë,
Munduar në shtigjet e zëna nga hasmi, xhelati, dushmani...

19.

Po prapë të rënë nga varret kokën përgjakur e çonin
Nën qiellin me tym, mbi tokën me shira, stuhi e tufanë,
Dhe shpellat e grykat e lashta me plagë rënkonin:
Vëllezër, a erdhi ëndrra? Për ëndrrën u vramë!

Dhe zëri përgjigjej trishtuar, trishtuar
Mbi koren e tokës tek heshtte parmendë e shkretuar:
Nuk erdhi, vëllezër, nuk erdhi, vëllezër,
Në rrugë ka gjemba dhe ndofta vjen nesër!

20.

Në rrugë ka gjemba dhe ndofta vjen nesër!
Kjo «nesër», kjo «nesër» e gjatë me vite e shekuj
Nën lodhje, nën djersë, nën gjak e nën plumba si breshër,
Nën çizme, nën sharje e ankthe zinxhirësh të hekurt.

Kjo «nesër» do zbardhte kur farin ta ndizte Nëntori,
Kjo «nesër» do niste rrugën vetëm me Thirrjen e Parë,
Kur uji i valuar të rridhte me vrap nën dëborë...
Kur bashkë njëherësh të tundeshin malet shqiptarë,

Ahere të rënët s'do shkonin me zemër të thyer në tokë,
S'do pyesnin, a erdhi ëndrra e kaltër me fletë,
Se ne do t'u thoshim: ëndrrën që pritët, vëllezër e shokë,
E vumë, e vemë në jetë!

21.

Në dhjetra Nëntorë, katër gjëmuan në krisma e tmerre,
Po katër në zjarrin e luftës bëjnë nga katër akademira.
Në shkollën e luftës po ngele në klasë, le kockat dhe kokën
e mjerë,
Besimin dhe ëndrrat e mira...

Po ne strategjinë e taktikën e luftës në male i nxumë,
Nën qiellin furtunë, nën qiellin e kuq të marksizmit,
Dhe dolën strategë që para brigadat i shpunë
Dhe hapën në tokën e vjetër shtigje të rinj heroizmi.

Fshatari që dinte ta mbante parmendën në brazdat,
Punëtori që dinte të bënte drapinj e çekanë në kudhër
Mësuan t'i hidhnin në sulm e përleshje brigadat,
Mësuan pa harta t'u presin hordhive grykat e udhët;

Barrikada mësuan të ngrënë në hundët e tankut në shesh
në qytete,
Makinën e shtetit të vjetër e shembën me xhins e
mehmura,
Mësuan të bëjnë vula të reja me yjet që mbanin me vetë,
Mësuan t'u flisnin me Marksizmin zotrinjve: jemi ne diktatura!

22.

Nga shekujt në shekuj në gji koncentroi Shqipëria,
Të mbledhur pikë për pikë, atë eksploziv madhështor,
Që ende s'e kishte shënuar në librat e saj historia,
Atë eksploziv që gjëmoi në Nëntor.

Atë eksploziv komunistët ia vunë botës së vjetër
Në gjoksin e kalbur nga plaga tuberkulare,
Nga kolla që hapte mikrobet në shtratin e vdekjes,
Ia vunë pa pasur mëshirë nga lutjet e saj lajkatore...

Ne kishim hesape pa mbyllur me botën gërmuqe:
S'harrohen dot vezët e nxehta nën sjetull në bimca,
S'harrohen dot vijat mavi të prangës në burgje,
S'harrohen dot thonjtë të mbushur me spica...

S'harrohen surretrit fodullë dhe trupat e dhjamur të
zotërve,
S'harrohen kasollet pa bukë në netët e gjata të dimrit,
S'harrohen bastisjet dhe lotët e nënave, grave e motrave,
Internimet, uria, etja, torturat dhe dhëmbjet e shpirtit...

23.

Ai eksploziv gjëmoi Nëntor më Nëntor i furishëm
Në grykat e maleve, në gjirin e fushave, në mes të
kënetave
Dhe lindi një shtet proletar i fuqishëm
Pa tkurjet e astmave, pa dridhjet e etheve...

Dhe unë i këndoj këtij shteti që vura rininë
Në gurin e madh të themelit pa mort,
Si bir i një toke që rriti në djepin e lashtë lirinë
Dhe si komunist që për ndërën e vendit kurrë s'hedh short.

Dhe unë ia shtoj Republikës pirgjet me këngë çdo ditë,
Marr udhën në fusha dhe këmbët më shtyjnë nga mali,
Dhe ulem në sofrat e bardha me dritë,
Që erë borige më mbajnë dhe erë shkume hidrocentrali.

Nën dritën e llampës që varet tavanit si dardhë
Më mirë shoh ujin, verën, rakinë dhe bukën;
Nën vrap të turbinës dhe shkumës së bardhë
Më mirë shoh kazmën, librin dhe pushkën.

Dhe ndjej si gjëmon e zjen e vrapon pa pushuar
Motori gjigand, i pandalshmi motor, i klasës motor
Me zjarrin e tij llamburitës, që kurrë s'do ketë të shuar,
Me emrin e ndritur Nëntor!

24.

Në mote na janë kanosur me dritën e fillit të bakrit:
«U shpik elektrikun një shekull më parë,
Ju ende kandilin e mbani pas mashës dhe draprit
Dhe ende tymoni me pishën e ndezur nën trarë»!

Na vidhnin dhe bakrin, me naftë e me hekur,
Dhe prapë na tallnin, na qeshnin, na shanin:
«Ju rroni akoma si popujt e vdekur,
Me lopën dhe demin dhe dashin rrogozit flini dhe hani!»!

Zotrinj, me plugun e zi të kanosjes ju hapët brazdat e
frikës,
Po shpejt jua dogjëm në furrat metalurgjike që ngritëm.
Ne llampat ia varëm në gjoks si gjerdan Republikës,
Bile dhe në brirët e demit dhe dashit i ngjitëm...

Tek ju që dikur elektrikun të parët e shpikët,
Akoma në vatra kandili shpon sytë si ferra,
Po ne kandilin përjetë në mure e fikëm,
E vumë ta shihni dhe ju në muzera...

25.

Kur isha i ri, me parmendën e gjyshërve tokën e çaja
E plisat i ktheja në krah t'i ngrohte si kllोकë dielli,
E zogjtë me këngë më ndiqnin e iso u mbaja
E mbushnim me këngë arën, lumin e qlellin...

Po ishte një këngë që ecte pas meje si era e bukës:
Të kishim çelik t'ia bënim plorin e mprehtë parmendës,
Të kishim çelik t'ia bënim tytën të gjatë pushkës,
Të kishim çelik t'ia bënim krahët të fortë ëndrrës.

E mbajnë çelikut malet në gjokset e vjetër,
E mbajnë çelikut pirgjet me gurë e me shkropa,
Do vijë një ditë ta marrim patjetër,
Ta pjekim në furra si bukët nën saç në çerepa...

Më vjen në mendje si zogu në degë kjo këngë,
Kjo ëndërr e gjyshit që kurrë s'e vuri në jetë
Dhe lotët e mallit më zgjojnë kur shoh tek ngrihet në
këmbë
Uzinë e çelikut shqiptar buruar nga malet me fletë.

O ëndërr e gjyshërve e nipërve e mbesave,
O ëndërr me krahë çeliku, na erdhe
T'ua shtosh qëndresën dhe forcën vjershave,
Të derdhesh në diga, në vatra, në çerdhe!

Ku janë ata që e tundnin kanosjen me dhëmbë çeliku,
Ku janë ata që donin të mbillnin farën e frikës,
Tani nga duart kanosja u vate, u iku,
Mburojë çeliku i vumë në gjoks Republikës!

Tani na shijon në sofër buka më mirë,
Tani na ka hije llampa në mes të tavanit;
Ta pimë një gotë me fund, o vëllezër të lirë:
Bromb, Metalurgjik i Elbasanit!

26.

Në shekuj na janë kanosur me bukën, duke e tundur në
dorë
Si armë të tmerrshme me gishtin e djathtë në këmbëz:
«Do jepni shpirt në humnerat e murme, të gjurë,
Do jepni shpirt të pangrënë një natë nën hënëz»!

Dhe hëna në kupën e qiellit të vojtur
Fëmijëve tanë u dukej si buka e misërt
Dhe zgjatnin krahët e hollë të drojtur,
Ta zbrisnin në sofër, ta hanin me kripë e me hithër...

Për bukën u mbushën plot me legjenda mali, lumi dhe jazi,
Me fjalën bukë u mbushën këngët dhe vjershat,
Me fjalën bukë u mbushën betimi, mallkimi dhe gazi
Dhe burra të fortë për bukën humbën në gryka e kreshta...

O, kushedi ku do shkonte legjenda e shkretë,
Legjenda rrëqethëse e maleve për bukën,
Sikur mos vinte Nëntori i zjarrtë në jetë
T'i nxirrte pushtetin dhe bukën nga gryka e pushkës!

Në shekuj me bukën bota kanosjen e mbajti të ndezur,
Në shekuj kanosja kaloi refren pas refreni,
Tani dhe kanosjen e fundit ia hoqëm nga thonjtë, vëllezër,
Ne bukën tonën e kemi!

27.

Të tillë të gjithë Nëntorët i njohëm:
Të pastër, pa hije veremi në gjoks e në trup pa ekzemë,
Sado që tallaze mikrobesh përplasen e çohen,
Sado që rrebeshet rrebeshë të turbullt të ngrenë;

Ne jemi mësuar të ndjekim vetëm një vijë kristali,
Një vijë pa vija të tjera që zgjaten në izëm,
Ne jemi mësuar t'i falemi vetëm atij ideali
Me emrin e kuq — komunizëm!

Në emrin e kuq — komunizëm — s'lejojmë shtesa të tjera,
Në shkronjat dhe rrokjet e tij s'pranojmë të shpiken hije
e vija;

Ne jemi mësuar ta shohim ngahera
Ashtu siç e ka në raportet Partia.

28.

E shihni? Po rri kuvendoj me Nëntorin me vargjet,
Se jam edhe bir, po jam dhe vëlla i Nëntorit.
Qendroj para tij dhe s'më skuqen as veshët, as faqet,
Se zemra me pulsën e tij më rreh kraharorit.

Ka njerëz që skuqen t'i dalin Nëntorit përpara,
Kur shkon nëpër rrugët me yllin e kuq në kapelë,
Se zemrën dhe shpirtin i bënë si zift të palarë,
Si zarf të harruar në park idealin e shenjtë e shkelë.

Ka njerëz që kapen me vrap pas Nëntorit me lajka,
E mburrin në sy dhe prapa shpinës e shajnë vrerosur;
Nëntori ngrysh ballin e gjerë dhe shpejt i ze data,
Të zbuar si qen të zgjebosur...

Dhe jashtë dhe brenda ka njerëz që thonë:
«Sikur të vishej Nëntori modern e të bëhej i butë!
Këto pantallona, kjo bluzë e kapelë s'i shkojnë,
Se shekulli ynë ndryshon në sekondë e minutë»!

29.

E dimë, Hrushovët e veshën Tetorin me rrobe moderne,
Kauboj pantallonat dhe flokët hipi përmbi supa,
Sa vjen zbret shkallët diku në tavernë,
Pi vodikë dhe lot rokenrroll me nuse e çupa.

Bile dhe Gierekët, bile dhe Zhivkovët, bile Cedenbalët
I ndërruan dhjetorët, shtatorët, korrikët e ç'janë,
I veshën për turp e yrnek si tellallët
Dhe brezit kobure, raketa, thika dhe droga u lanë.

30.

Ndaj gjumi s'e zë Nëntorin, po djersa i vete si çezme
Në frontin e madh për dijen, naftën, çelikun dhe bukën,
Barutin e mban të thatë në xhep e në vezme
Dhe kurrë s'i ndan nga dora kazmën dhe pushkën.

31.

Me luftën, me punën, me ëndrrat të mbledhura bashkë,
Me tesrën e kuqe në dorë hyj në Kongres kryelartë
Solemn, i menduar për çka në jetën e popullit dhashë
Dhe ende për çka nuk kam dhënë si shokët e mi delegatë.

Krah meje kalon delegati i zgjedhur në Fierzë,
Që sapo ka dalë nga zemra e malit të murmë.
Xhaketa e tij sjell erën e minave që ngrenë njëherësh
Nga shtatëqind mijë tonelata me shkrepa e gurë.

Vështroj në krismat e Fierzës çelikun e nxjerrë nga malet
me borë,
Vështroj në krismat e Fierzës shtypshkronjën me librat e
mia,
Vështroj në krismat e Fierzës kazmën, pushkën, traktorë,
Vështroj në krismat e Fierzës si qesh Shqipëria.

32.

Me mua qëndron delegatja e rritur atje mes Këmishtajt,
Që krahët përveshi dhe mbushi hambarët me grurë e
misër,
Që dje nëpër arat çapitej dhe kthente nën diell plisat
Dhe sot socializmi e bën mes ministrash ministër.

Mes ministrash ministër! Kështu socializmi dikur e ka
marrë
Atë partizanin e thjeshtë që zbriti nga mali tok me lirinë:
Pa hajde këtu, djalë i mbarë,
Të mbash qeverinë!

Krenohem që rroj, punoj e luftoj në frontin tënd,
socializëm,
Se ti drejtësinë e gjakut e djersës e mat si mjeshtër i rrallë,
Punëtor le të jesh, bujk le të jesh, poet a ministër
E njëjta lavdi të përket kur ndodhesh me shokët në ballë!

33.

Shtrengojmë duart të dy me sharrëxhinë që mprehu
sharrën e lashtë,
Që vite me radhë me pishat u mat nëpër pyjet epikë,
Që veç komunizmi e ngre barabar me malet e lartë,
Që veç komunizmi e merr dhe e zgjedh anëtar të Byrosë
Politike!

Po ç'kishte druvari? Veç sharrën, një copë të thjeshtë
çeliku.
Po ç'mbante druvari? Një zemër që malet të gjithë i
merrte!
Dikur të hipjë në vend të ministrit, të duhej çifliku,
Të paktën sejmëni me dadot dhe dhjetra bujqër me derte...

34.

Na thënkkan pastaj se qënkemi konservatorë,
Na thënkkan pastaj se paskemi mbetur të egër...!
Zotrinj, a s'vete më mirë në qafën tuaj kjo palo këmborë,
Që shpesh na mërzi me avazin e vjetër?

Kur flisni dhe ju për novatorizmin, na vjen për të qeshur,
Ju vlerën njeriut ia masni me rubla e dollarë,
Ju urën e luftës e mbani në duar të ndezur;
Ju bomba lëshoni në sofra dhe mprehni hanxharë;

Ju fronet e njëri-tjetrit helmoni me helme mesjete,
Për frone ju vrisni, si gjahun në pyll, presidentë,
Ju mbani mafiozët që shtetet i bëjnë për vete,
Ju therrni mes ditës dhe natën duart i lani të qetë;

Ju flisni për miq dhe lidhni çdo çast aleancë,
Ju flisni për paqen dhe luftën për hir të progresit,
Po thikën moderne dhe shokut tuaj ia ngulni në palcë
Dhe zgjidhur e mbani grykën e madhe të thesit...

S'harrohen Koreja, Kili, Çekia, Angola e Palestina,
Në xhunglat vietname akoma të çelura gropat e bombave
janë;

S'harrohen gjermadhat dhe krromat që pa me sy Hiroshima,
Asfaltet e Pragës akoma dhëmbët e tankeve ruse i kanë...

35.

Na thënkkan pastaj se qënkemi konservatorë,
Se s'paskemi sheshe pornografikë e striptiza...!
Në tokën tonë ne s'kemi ngritur laboratorë
Të rrisim si ju insekte kolere dhe miza...

Ah, dashki që ne t'i thyejmë kazmën dhe pushkën,
Të derdhim mbi ashklat e tyre konjak në tavernë,
T'i zbrazim katundet dhe juve t'ju zgjatim duart për bukën,
Pastaj të na thoni modernë?!

Ah, dashki t'i veshim këngët, poemat dhe vjershat
Me mini e maksi orë për orë,
T'u rrisim romaneve dhe operave leshrat,
Pastaj të na thoni: «o'kej, novatorë!»

Ah, dashki të shkojmë t'i falemi priftit në kishë,
Të lusim dhe ditë shënjtoreësh dhe pashkë,
Ta puthim qitapin me myk të xhamisë,
Pastaj me ju ta ndajmë progresin bashkë!

36.

Ah, shumë ju s'dashki: të shtrohemi tok në një sofër si
miqtë,
Të ngremë dolli, të hamë tok kikirikë,
Për emrin s'ka gjë, le ta kemi prapë komunistë,
Dhe qejf, o qejf politikë...!

Zotrinj, Partia e Punës ka mbushur dekada në jetë,
Do mbushë dhe shekuj në fushat dhe malet me gurë,
Po gjersa t'ju mbetet fara diku në planetë,
Partia e Punës s'do shtrohet me ju në një sofër kurrë!

Dhe mbajeni mend:
Më sa mund të futet në vrimë gjilpëre një buall me këmbë
e me kokë,
Aq mund të hyjnë tek ne pasanikët, borgjezët dhe «-istët»,
Blerimin në shekuj të madh do ta ketë kjo tokë,
Këtu udhëheqin dhe sot dhe nga mot komunistët!

37.

Me ëndrrat e bukura që kurrë të qetë s'më lanë,
Me këngët e shokëve, miqve, vëllezërve hyj solemn në
Kongres.

Nga kjo lartësi horizontin e shoh tejmbanë,
I shoh idealet që mbrojta rrebesh më rrebesh...

Nga kjo lartësi më pushton me krahët e saj krenaria,
Si çdo luftëtar të armatës së vet komuniste,
Që rriti mes luftës e punës e gjakut e djersës Partia,
Që ti Shqipëri, e lumtur përjetë të ishte.

Armata ime e madhe, ti s'prehesh e qetë dot kurrë,
Se kurrë nuk prehet ai që kemi në ballë,
Ai që shokë na quan në malet e fusha me grurë,
Ai që çdo vatre ia njeh dhe gëzimin dhe hallë;

Ai që bashkë me ne u thinj për Rilindjen e Madhe,
Rilindjen e Madhe të tokës së shënjtë shqiptare;
Ai që na rriti besimin për ditën e bardhë,
Kur vuri themelin e shtetit dhe gurin e parë.

Dhe unë i lumtur jam, o armata ime e luftës, e punës, e
nderit,
Që rroj e luftoj në epokën dhe frontin e madh të Enverit!

31 tetor 1976

NË VEND TË PASTHËNIES

Në vëllimin «Fjala gdhend gurin» përfshihen kryesisht vjershat dhe poemat e shkruara në vitet 70-të, të cilat nuk kanë hyrë në ndonjë nga librat e mi poetikë të mëparshëm. Janë marrë nga vëllimi i parë «Në rrugë dola», botuar këtu e njëzet vjet më parë, vetëm tri-katër fabula të ripunuara si: «Breshka te nallbani», «Mullixhiu dhe pula», «E drejta dhe e shtrembra» dhe «Dhelpra dhe deveja», të cilat nuk janë përmbledhur as në vjershat e zgjedhura të mia në serinë «Poezia shqipe».

Vëllimi i ri «Fjala gdhend gurin» përmban edhe dy poemat «Komunistët» dhe «Nëntoriada», të botuara në «Zërin e Popullit», e para, në prag të Kongresit të 6-të më 1971, e dyta, në prag të Kongresit të 7-të të Partisë më 1976. Të dyja këto poema i lidh tema e madhe e Partisë, që është më e lëvruara në poezinë tonë të realizmit socialist, gjithmonë sipas mënyrave dhe individualiteteve krijuese të poetëve tanë, të cilët e inkuedrojnë këtë temë mes atyre që tregojnë ndryshimet në botën shpirtërore të njeriut tonë, luftëtarit të brumosur me ideal e larta komuniste.

Evoluimi i ndjenjave, raportet e reja morale dhe etike, botëkuptimi i ri për sendet dhe fenomenet që na rrethojnë, meditimi për atë që kemi arritur dhe për atë që do të arrijmë me ndërtimin e plotë të shoqërisë socialiste, janë brumi që gatuan poezia në magjen e madhe të jetës. Këtë brumë poezia e gatuan me njetet e saj që ndryshojnë nga ato të prozës dhe të gjinive të tjera të artit. Mendimet dhe ndjenjat e bashkëkohësit, transformimet në shoqëri dhe proceset historike ajo i jep me koncizitet, me ngjyrën e fjalës së figurshme dhe me heroin lirik, i cili është motori i poezisë.

Raporti i drejtë i heroit lirik me shoqërinë, të cilës i drejtohet, është një nga punët më të vështira të poetit, pasi prej këtej, përveç të tjerave, varet edhe sukcesi i poezisë së tij. Uni poetik kur i drejtohet shoqërisë në poezi, duhet të përfaqësojë idealet e larta dhe botën e gjerë të heroit pozitiv, të luftëtarit të së resë, të mburjtur me mësimet e Partisë dhe jo dëshirat subjektiviste dhe të ngushta që mund të ketë autori. Ky «un» poetik duhet të jetë i besueshëm dhe të mos ndihet as edhe një shenjë e vogël poze apo falsiteti. Vendosija e raportit të drejtë hero lirik-shoqëri në poezi, duke kaluar vitet, më ka preokupuar përherë e më shumë, pasi prishja e tij të shpie në deformime të rrezikshme ideore dhe në mendjemadhësinë e një heroit të veçuar nga masa.

Brumi që gatuan poezia në magjen e jetës duhet të ketë aq kripë sa ka nevojë dhe të piqet mirë pa u djegur dhe pa u lënë qull...

Autori

mars 1977

PËRMBAJTJA

	Faqe
I. KËNGA E NJERIUT	3
Malli i parë	5
Pleqtë e qytetit tim	7
Lejleku	10
Jeta	12
Babanë tënd e kisha shok... ..	13
Pleqëria	15
Vëlla, sa shumë prite! .+	17
Pëtat e egra	19
Maro Podgozhani +	22
Kau i bardhë	27
Buka	29
Shokët e mi +	30
Thirrja e vendlindjes	33
Në gurin e një varri	35
Zgjimi i balladave	37
Shtigjet	38

	Faqe
Themelet	40
Në kryeqytet	42
Mbrëmje letrare	43
Bukuria ✚	45
Mikpritja	46
Nuk dua!	48
Duke udhëtuar në male	49
Mollët ✚	50
Shkëmbi	51
Nderi	53
Naganti i gjyshit të rënë	54
Vreshta	55
Vdekja e fshatarit	56
Peisazh me një re të bardhë	57
Puna	58
Në një shtyllë hekuri	59
Në qytetin e lashtë	61
Duke udhëtuar anës detit	63
Braktisja ✚	64
Natë	65
Peisazh asfalti	67
Lopa	68
Duke u menduar për bukurinë	69
Vagabondët	70
Çerdhet e zogjve në dimër	71
O mjeshtri punë!	72
Kënga e njeriut	73
Vdiq një veteran	74
«Zëri i Popullit»	75
Reliket e heroit ✚	77

Ëndërr	78
Dy fjalë poetëve që vijnë	79
Në kohën e varfërisë	81
Balladë malesh	82
Ëbiri i saj	86
Për poezinë	88
Shqetësimi	89
II. KËNGA E BUZËQESHJES	91
Përralla e kecërve	93
Sa i çuditshëm!	98
Mbesës dhe maces	101
Dy vëllezër dhe ujku+	102
Tani dhe Larani	103
Kush nuk sheh veten	108
Ujku	109
Monologu i pseudos	111
Dhia dhe maçoku	113
Pjepri	114
Servili vajton shefin	116
Maçoku dhe minjtë e vegjël	119
Breshka dhe nallbani	120
Mullixhiu dhe pula	122
Dhelpra dhe deveja +	123
Akrepi dhe bretkosa	124
Katër vetë	125
E drejta dhe e shtrembra	127
Kungulli	128

Luani dhe miu	129
Filistini	130
Ballada e Rrush-Rushitit	136
Pleshti (poemë)	147
III. KËNGA E KOMUNISTËVE	183
Komunistët (poemë)	185
Nëntoriada (poemë)	222
Në vend të pasthënies	249

Tirazhi 10.000 kopje

Format 78x109/32

Stash: 2204-72

Shtypur: Kombinati Poligrafik
Shtypshkronja «Mihal Duri» — Tiranë, 1977 .